

Samengevoegd jaarverslag
Stichting Natuur en Milieufederatie
Limburg en Steunstichting Natuur en
Milieufederatie Limburg 2019

Colofon

Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg en Steunstichting Natuur en Milieufederatie Limburg

Mei 2020

Dit jaarverslag is een uitgave van de Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg en Steunstichting Natuur en Milieufederatie Limburg.

De Natuur en Milieufederatie Limburg werd opgericht op 23 november 1971. De stichting zet zich al bijna 50 jaar in voor natuur en landschap, een gezond leefmilieu en duurzaamheid in Limburg. Zij doet dit samen met de circa honderd bij haar aangesloten organisaties. Dit werk kan de NMF Limburg doen dankzij giften, overheidsbijdragen en subsidie van onder meer de provincie Limburg en de Nationale Postcode Loterij.

Samenstelling, vormgeving en eindredactie:

Kim Reiners

Len Dumont

Aan dit jaarverslag werkten mee:

Alle medewerkers en het bestuur van Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg.

De controlerende accountant van Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg en Steunstichting Natuur en Milieufederatie Limburg. is Bakertilly N.V.

Contactgegevens:

Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg en Steunstichting Natuur en Milieufederatie Limburg.

Kapellerpoort 1

6041 HZ Roermond

info@nmflimburg.nl

www.nmflimburg.nl

De Natuur en Milieufederatie Limburg wordt financieel ondersteund door de Provincie Limburg en de Nationale Postcode Loterij.

provincie limburg

Inhoudsopgave

Algemeen	6
Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg	6
Oprichting Stichting	6
Activiteiten	6
Directie van de Stichting	6
Bestuur van de stichting	6
Steunstichting Natuur en Milieufederatie Limburg	7
Oprichting Stichting	7
Activiteiten	7
Directie van de Stichting	7
Bestuur van de stichting	7
SAMENGEVOEGD BESTUURSVERSLAG	9
Voorwoord	10
Natuur, ruimtelijke ordening en mobiliteit	11
Omgevingswet	11
Nationale Omgevingsvisie	11
Omgevingsvisie Limburg (Provinciale Omgevingsvisie)	12
Nationaal Landschap Zuid-Limburg	12
Provinciale Statenverkiezingen	12
Mergellandcorporatie	13
Luchthaven Maastricht Aachen Airport (MAA)	13
Trambaanfietsroute Maastricht – Vaals	14
Gebiedsontwikkeling VDL Nedcar	15
Gebiedsontwikkeling Chemelot en omgeving	15
LEADER-project Bloemrijke bermen	15
Plaatsing van windturbines	16
Windmolens Greenport Venlo	16
Windmolens Weert	17
Energie landgoed Wells Meer	17
Centrale Zandwinning Weert	18
Compensatie Uitbreiding Nunhems	18
Reactivatie Vliegbasis De Peel	18
Energietuin Griendtsveen	19
Golfbaan bij Parc Zaarderheiken in Venlo	19
Woonwijk Melickerveld in Roermond	19
Overige ruimtelijke ontwikkelingen	20
TRINL App	24
Nacht van de Nacht	24
Infrastructuur	24
Buitenring Parkstad Limburg (BPL)	24
Verbreiding A2 Het Vonderen – Kerensheide	25
N280-West	25

N266	26
IJzeren Rijn	26
Milieu, water en landbouw	28
Luchtkwaliteit en geluidhinder	28
Kader Richtlijn Water (KRW)	28
Deltaplan Rivieren (Maas)	29
Deltaplan Zoetwater	29
Provinciaal Waterplan Limburg en Waterbeheerplan (LIWA)	29
Waterbeheerprogramma	30
Water in balans	30
Ondersteuning waterschap bestuurders	30
Programmatie Aanpak Stikstof	31
Intensieve veehouderij (participatie in Schone Stallen Monitoring)	31
Energie, klimaat en circulariteit	33
Energiebeleid, energielandschap en Regionale Energie Strategie (RES)	33
Servicepunt Energie Lokaal Limburg	34
Stimulering nieuwe lokale energiecoöperaties	35
Dubbel Duurzaam	35
Opleiding energiecoaches	36
Interregproject RHEDCOOP	36
Duurzame opwek met zon-pv op parkeerplaatsen	36
De Participatiecoalitie	36
Circulariteit	37
Communicatie	38
Communicatieplan	38
Limburgs Milieu	38
Digitale en nieuwe media	38
Promotie en waterwandelingen	39
Vraagbaak burgers	39
Juridische ondersteuning achterban	39
Regiovergaderingen	40
Contact Statenleden en gedeputeerden	40
Samenwerking	41
Aangesloten organisaties	41
Ontmoetingsdag	41
GroenHuis	42
Landelijk netwerk	42
Federatiedag 2019	42
Terreinbeheerders	42
Provinciale Commissie Omgevingskwaliteit Limburg	43
Faunabeheer Eenheid Limburg (FBE)	43
Klankbordgroepen en overleggen	43
Nationale Postcode Loterij	43

Organisatie	45
Bestuur	45
Bureau	45
Ziekteverzuim en vakantie	46
Vrijwilligers	46
Duurzame huishouding	47
CBF	47
Financiële ondersteuning	47
Samengevoegd financieel verslag	48
Begroting 2020	52
STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2020 VOLGENS HET CBF-KEURMERK	53
TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2020	54
Investeringen	55
Financiering	55
Personele bezetting	55
Fondsen	55
Verantwoordingsverklaring bestuur Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg en Steunstichting Natuur en Milieufederatie Limburg.	56
Rooster van aftreden	58
SAMENGEVOEGDE JAARREKENING	59
SAMENGEVOEGDE JAARREKENING	59
SAMENGEVOEGDE BALANS PER 31 DECEMBER 2019	60
SAMENGEVOEGDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2019 VOLGENS HET CBF-KEURMERK	62
SAMENGEVOEGDE EXPLOITATIEREKENING OVER 2019	63
SAMENGEVOEGD KASTROOM OVERZICHT 2019	64
ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR DE JAARREKENING	65
GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA EN RESULTAATBEPALING	65
TOELICHTING OP DE SAMENGEVOEGDE BALANS	68
NIET IN DE BALANS OPGENOMEN ACTIVA EN VERPLICHTINGEN	72
GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM	72
TOELICHTING OP DE SAMENGEVOEGDE EXPLOITATIEREKENING	73
TOELICHTING OP DE SAMENGEVOEGDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2019	77
Bezoldiging directie.	82
OVERIGE GEGEVENS	83
Accountantsverklaring	84

Algemeen

Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg

Oprichting Stichting

De stichting is bij notariële akte opgericht d.d. 23 november 1971 ten overstaan van notaris Van Reij te Sittard.

Activiteiten

In het kort is het doel van de Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg het buiten de partij-politieke kaders coördineren en stimuleren van de in Limburg werkende organisaties op het gebied van het milieubeheer, het natuurbehoud en de landschapsbescherming, en het trachten verdere verstoring van het voor de maatschappij zo essentiële natuurlijke evenwicht te voorkomen en dit evenwicht waar mogelijk te herstellen, een en ander in de ruimste zin des woords.

Directie van de Stichting

Directeur: Dhr. A.G.M. Hermanussen (in functie per 14 november 2019)
Directeur: Dhr. J. H. Heijnen (uit dienst per 1 januari 2020)

Bestuur van de stichting

Voorzitter: Dhr. R.J.M. Guyt, toegetreden per 14 januari 2019

Penningmeester: Dhr. H.H.H.M. Nelissen, toegetreden per 27 mei 2019

Penningmeester: Dhr. ir. P.J.M. Loomans, afgetreden per 27 mei 2019

Secretaris: Mw. Drs. M.J.M. van Mansfeld
Vice-voorzitter: Mw. Drs. M.J.Ph.A. Clerx

Bestuurslid dagelijkse bestuur: Dhr. ing. H.P. van Houtum MBA, afgetreden per 23 september 2019

Bestuurslid dagelijkse bestuur: Mw. ir. M. Kruit tot 14 januari 2019 voorzitter geweest, afgetreden per 23 september 2019

Bestuurslid algemeen bestuur: Dhr. Drs. Ph. Bossenbroek

Bestuurslid algemeen bestuur: Dhr. P.C.M. Freij

Bestuurslid algemeen bestuur: Mw. E.A.U. Heymans, toegetreden per 23 september 2019

Bestuurslid algemeen bestuur: Dhr. dr. B.J.M.L. Locht, afgetreden per 23 september 2019

Bestuurslid algemeen bestuur: Dhr. ing. H. Offermans

Bestuurslid algemeen bestuur: Dhr. A.M.J. Vollenberg

Bestuurslid algemeen bestuur: Dhr. drs. R.G.M. Walenbergh, herbenoemd in 2019

Steunstichting Natuur en Milieufederatie Limburg

Oprichting Stichting

De stichting is bij notariële akte opgericht d.d. 15 mei 1995 ten overstaan van notaris Zuidervaart te Sittard.

Activiteiten

In het kort is het doel van de Steunstichting Natuur en Milieufederatie Limburg het vormen en beheren van een fonds ter financiële ondersteuning van bijzondere activiteiten van de Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg, die niet op andere wijze gesubsidieerd kunnen worden.

Directie van de Stichting

Directeur: Dhr. A.G.M. Hermanussen (in functie per 14 november 2019)
Directeur: Dhr. J. H. Heijnen (uit dienst per 1 januari 2020)

Bestuur van de stichting

Voorzitter: Dhr. R.J.M. Guyt, toegetreden per 14 januari 2019

Penningmeester: Dhr. H.H.H.M. Nelissen, toegetreden per 27 mei 2019

Penningmeester: Dhr. ir. P.J.M. Loomans, afgetreden per 27 mei 2019

Secretaris: Mw. Drs. M.J.M. van Mansfeld

Vice-voorzitter: Mw. Drs. M.J.Ph.A. Clerx

Bestuurslid dagelijkse bestuur: Dhr. ing. H.P. van Houtum MBA, afgetreden per 23 september 2019

Bestuurslid dagelijkse bestuur: Mw. ir. M. Kruit tot 14 januari 2019 voorzitter geweest, afgetreden per 23 september 2019

Bestuurslid algemeen bestuur: Dhr. Drs. Ph. Bossenbroek

Bestuurslid algemeen bestuur: Dhr. P.C.M. Freij

Bestuurslid algemeen bestuur: Mw. E.A.U. Heymans, toegetreden per 23 september 2019

Bestuurslid algemeen bestuur: Dhr. dr. B.J.M.L. Locht, afgetreden per 23 september 2019

Bestuurslid algemeen bestuur: Dhr. ing. H. Offermans

Bestuurslid algemeen bestuur: Dhr. A.M.J. Vollenberg

Bestuurslid algemeen bestuur: Dhr. drs. R.G.M. Walenbergh, herbenoemd in 2019

De taak van toezicht houden wordt door het Algemeen Bestuur vervuld. Het Algemeen Bestuur (AB) vergadert minimaal drie keer per jaar over alle relevante financiële en beleidszaken. Het AB besluit over alle meerjarenbeleidsplannen en werkplannen.

Het AB keurt ook de begroting en de jaarrekening goed. Het Algemeen Bestuur stelt de directeur aan. Bij vacatures in het Algemeen Bestuur wordt gezocht naar mensen uit verschillende deelgebieden en organisaties van natuur en milieu met relevante vaardigheden en competenties. Bij het evalueren van het functioneren van het AB wordt regelmatig de mate van aanwezigheid en inbreng nagegaan.

De taak van het besturen is in handen van de directeur en het Dagelijks Bestuur. Het Dagelijks Bestuur vergadert minimaal vijf keer per jaar en bereidt de jaarstukken voor het Algemeen Bestuur voor. Het Dagelijks Bestuur voert beoordelingsgesprekken met de directeur op basis van in functioneringsgesprekken overeengekomen resultaatverwachtingen. Het DB bespreekt eens per jaar haar eigen functioneren. Onderwerpen van gesprek zijn de inbreng van de leden in de DB-vergaderingen, de onderlinge rolverdeling en de ondersteuning van de directie.

Tot het geven van nadere toelichtingen zijn wij gaarne bereid.

Hoogachtend,
Directeur

Was getekend
A.G.M. Hermanussen

SAMENGEVOEGD BESTUURSVERSLAG

Voorwoord

2019. Een jaar dat gekenmerkt wordt door veranderingen. Of, zoals gebruikelijker in deze tijd; transities. Transitie op elk denkbare schaal en over vele onderwerpen. Op Europese schaal bv. als gevolg van de Green Deal van Timmermans of de Urgenda-uitspraak. Maar veel dichterbij huis de stikstofcrisis als gevolg van de uitspraak eind mei 2019. En in ons eigen huis met veranderingen in de bestuurssamenstelling en directie. Een nieuwe voorzitter; Ruud Guyt. En ook een nieuwe directeur; Hans Heijnen heeft op 13 november na 15 jaar afscheid genomen als directeur van de NMF Limburg. En ik mag hem opvolgen.

Transities. De kranten staan er vol mee. Ook ons inhoudelijke werk in 2019. De transitie landbouw is in versnelling gekomen door de gerechtelijke uitspraak inzake stikstof van mei 2019. Vervolgens is veel werk verzet om ervoor te zorgen dat de Limburgse natuur- en milieuorganisaties een gezamenlijke duidelijke agenda hebben om te participeren aan de integrale tafels waar de problematiek moet worden opgelost. Een belangrijke opgave voor 2020.

Een tweede transitie waar we veel inzet op gepleegd hebben is de Energietransitie. Ook hier hebben we een duidelijke agenda. Duurzame energieopwekking om CO₂-uitstoot te verminderen. Met behoud van natuur en landschapskwaliteit en 50% lokaal eigendom. Daarom participeren we in beide Regionale Energiestrategieën en de Provinciale Energiestrategie. Ondertussen begeleiden we energiecoöperaties zodat zij lokaal samen met andere achterbanorganisaties tot duurzame, goed ingepaste plannen komen.

Wat ook opviel in 2019 is het fors toegenomen aantal vragen uit onze achterban. Vragen om hulp bij ongewenste bomenkap, lokale plannen die aantasting van natuur en landschap tot gevolg hebben bijvoorbeeld. Met veel inzet zijn deze vragen van antwoorden en of adviezen voorzien.

De uitbraak van COVID-19 (Corona) eind februari 2020 heeft een enorme impact op ons allemaal. De wereldwijde pandemie leidt tot ongekende omstandigheden. Voor de aanpak van COVID-19 kijken wij wat we, aanvullend op de landelijke maatregelen van het Rijk, kunnen doen. Dit raakt veel beleidsterreinen van onze organisatie. We streven naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming en hebben daarvoor de nodige interne maatregelen genomen. Vooralsnog kunnen we ons werk blijven uitvoeren.

Ons werk kunnen we alleen doen vanwege de jaarlijkse financiële steun van de Provincie Limburg, de Nationale PostcodeLoterij en de natuurbeherende instanties Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Limburgs Landschap. Wij zijn hen zeer erkentelijk daarvoor.

Natuurlijk hebben we nog veel meer gedaan. Dat verantwoorden we in dit jaarverslag. Ik wens u veel leesplezier en u kunt ervan uitgaan dat we ons in 2020 wederom inspannen om ervoor te zorgen dat Limburg zich verder ontwikkelt tot een duurzame, aantrekkelijke en natuurrijke provincie waar het goed toeven is.

Ton Hermanussen

Directeur Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg

Natuur, ruimtelijke ordening en mobiliteit

De Natuur en Milieufederatie Limburg zet zich in voor een rijke natuur en een mooi landschap. Natuur en landschap leveren een positieve bijdrage aan het woon- en leefklimaat en dragen bij aan de fysieke en mentale gezondheid van mensen. Daarnaast zijn mooie natuurgebieden en landschappen ook een belangrijke motor voor de vrijetijdseconomie en maken ze Limburg aantrekkelijk als vestigingsplaats voor bedrijven en werknemers. Daarmee zijn ze een economische factor van belang. Fysieke ruimte is een schaars goed en kan maar één keer worden uitgegeven. Het is de uitdaging om ruimte te bieden aan verschillende functies zonder dat ze elkaar in de weg zitten. Dat vraagt om zorgvuldig ruimtegebruik. Door binnenstedelijke ruimte beter te benutten, hoeven minder groene gebieden opgeofferd te worden. Bij ruimtelijke planvorming op provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau zet de Natuur en Milieufederatie Limburg in op ruimtelijke plannen met voldoende aandacht voor ruimtelijke kwaliteit, natuur, landschap en leefmilieu. Op het gebied van mobiliteit en infrastructuur is het standpunt van de federatie als volgt: benutten en beïnvloeden staan voorop, bouwen (van nieuwe infrastructuur) alleen als dat nodig is. Nieuwe aanleg of uitbreiding van bestaande infrastructuur mag niet ten koste gaan van de leefomgeving en de milieukwaliteit.

Omgevingswet

De nieuwe Omgevingswet, die naar verwachting op 1 januari 2021 in werking zal treden, zal alle regelgeving op het vlak van de fysieke leefomgeving (ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur, water, enz.) bundelen. In 2019 heeft een samenwerkingsverband van natuur- en milieuorganisaties, waaronder de provinciale Natuur en Milieufederaties, zich ingezet voor verbetering van de voorstellen voor de invoerings- en aanvullingssporen van de Omgevingswet. Zo is er inbreng geleverd tijdens de deskundigenbijeenkomst over de Invoeringswet in de Eerste Kamer en over het Invoeringsbesluit in de Tweede Kamer. Naast commentaar op de voorstellen hebben we gepleit voor uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet met uitvoeringsregels, om drie redenen:

- 1) De wetsvoorstellen en –besluiten moeten zorgvuldig door het Parlement kunnen worden behandeld.
- 2) De praktijk is nog lang niet klaar voor de invoering.
- 3) Het Digitaal Stelsel Omgevingswet is niet ver genoeg gevorderd, zodat overheden te weinig tijd hebben om erop aan te sluiten en ermee te oefenen.

Daarnaast heeft de coalitie van groene organisaties in 2019 gereageerd op het ontwerp Aanvullingsbesluit Natuur Omgevingswet, waarmee de Wet natuurbescherming zal worden opgenomen in de Omgevingswet. De groene organisaties vinden het zeer belangrijk dat de integratie van de Wet natuurbescherming in de Omgevingswet zorgvuldig gebeurt en dat geen afbreuk wordt gedaan aan het beschermingsniveau van de natuur.

Uiterlijk eind juni 2020 besluit de Eerste Kamer of de invoering van de Omgevingswet volgens planning per 1 januari 2021 kan worden ingevoerd.

Nationale Omgevingsvisie

Met de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) geeft het Rijk een langetermijnvisie op de toekomst en de ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland. Samen met de andere Natuur en Milieufederaties heeft de NMF Limburg in 2019 input geleverd voor de NOVI. Er is deelgenomen aan de NOVI gebiedsdialoog Limburg, waar gebrainstormd is over de opgaven en regionale invulling van de Rijkvisie voor onze provincie, en aan het Seminar Panorama

Nederland, een toekomstperspectief voor de ruimtelijke inrichting van Nederland gemaakt door het College van Rijksadviseurs.

Samen met de andere Natuur en Milieufederaties zijn vragen en opmerkingen via een landelijke lobby richting Tweede Kamerleden gesteld en zijn gesprekken over onze speerpunten gevoerd met verschillende politieke fracties.

Net voor de zomer 2019 heeft het Kabinet het ontwerp van de NOVI gepresenteerd. De Natuur en Milieufederaties zijn op hoofdlijnen positief over het ontwerp, vooral wat betreft de inzet op behoud van natuur- en landschapskwaliteiten. Ook positief is dat het Rijk een deel van de regie weer naar zich toe trekt, vooral om verdere versnippering van het landschap te stoppen.

De NMF Limburg zal nauwgezet de doorwerking van het nationale beleid uit de NOVI in de provinciale en gemeentelijke Omgevingsvisies volgen.

Omgevingsvisie Limburg (Provinciale Omgevingsvisie)

Volgens de nieuwe Omgevingswet moeten provincies per 1 januari 2021 een actuele Omgevingsvisie hebben. De provincie Limburg is met de opstelling hiervan in 2018 begonnen. De NMF Limburg heeft in 2019 deelgenomen aan verschillende werkconferenties, ambtelijke bijeenkomsten en bestuurlijke consultaties en zo input geleverd voor de Omgevingsvisie Limburg 2020. Met de achterban is tijdens Regiovergaderingen regelmatig teruggekoppeld over de stand van zaken en is opgehaald wat volgens de aangesloten lokale groepen de belangrijkste opgaven zijn voor Limburg de komende jaren. Tevens is er een zienswijze geschreven op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor de planMer voor de Omgevingsvisie. Hierin pleit de NMF Limburg voor het aanbrengen van meer focus, voor het in beeld brengen van de verschillende oplossingsrichtingen voor de maatschappelijke opgaven en voor het duidelijk maken van de effecten van deze oplossingsrichtingen voor milieu, natuur en landschap.

Nationaal Landschap Zuid-Limburg

Zuid-Limburg staat bekend om zijn bijzondere landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische waarden. Niet voor niets is dit gebied aangewezen als Nationaal Landschap. Het Zuid-Limburgse Heuvelland is ook van groot economisch belang. Het draagt in belangrijke mate bij aan een goed vestigingsklimaat voor burgers en bedrijven en is de motor voor de vrijetijdseconomie. In 2018 hebben de verschillende partijen die betrokken zijn bij het Nationaal Landschap Zuid-Limburg (NLZL) – waaronder de NMF Limburg – het Programma NLZL 2018-2021 opgesteld. De rode draad van dit Programma is dat economische ontwikkelingen niet ten koste mogen gaan van het landschap. Er is een aantal opgaven gedefinieerd, dat moet leiden tot een versterking van het unieke landschap, de biodiversiteit, cultuurhistorische waarden en economie in dit deel van Limburg. Via deelname aan het Bestuurlijk Overleg en verschillende themagroepen is de NMF Limburg in 2019 nauw betrokken geweest bij de nadere uitwerking van deze opgaven. Ook is input gegeven voor de opstelling van een gezamenlijke Visie Vrijetijdseconomie, die in 2019 is afgerond. Hierin heeft het belang van landschap en natuur een duidelijke plek gekregen ('kip met de gouden eieren').

Provinciale Statenverkiezingen

De NMF Limburg heeft zich in 2019 actief opgesteld met de Provinciale Statenverkiezingen. Met de meeste Statenfracties zijn begin 2019, samen met de terreinbeherende organisaties, afzonderlijke gesprekken gehouden over de voor ons belangrijke speerpunten op de thema's natuur en energietransitie.

Daarnaast heeft een samenwerkingsverband van landbouw-, natuur- en milieuorganisaties onder leiding van de NMF Limburg de handen ineengeslagen om samen te werken aan de aanpak van een aantal grote gemeenschappelijke uitdagingen in het landelijk gebied. Een aantal ambtelijke en bestuurlijke overleggen met de LLTB, Natuurrijk Limburg, Natuurmonumenten, Limburgs Landschap en Staatsbosbeheer heeft uiteindelijk geresulteerd in een gezamenlijk document 'Aanbevelingen voor nieuw Coalitieakkoord', dat is aangeboden aan Gedeputeerde en Provinciale Staten en aan de informateurs.

Tot slot heeft de NMF Limburg samen met Limburgs Landschap en Natuurmonumenten een brief gestuurd aan alle Statenfracties, waarin gepleit wordt voor een ambitieuzer natuur- en landschapsbeleid.

Uiteindelijk heeft Limburg – als eerste provincie in Nederland – een extraparlamenteair College van Gedeputeerde Staten gekregen. Een bestuursvorm waarin bestuurders niet namens een politieke partij deelnemen, maar op basis van draagvlak en inhoudelijke en/of bestuurlijke kwaliteiten. Dit nieuwe College heeft net voor de zomer het Collegeprogramma 'Vernieuwend Verbinden 2019-2023' gepresenteerd, waarin een deel van onze aanbevelingen zijn opgenomen. Het Collegeprogramma bevat echter vooral de ambities op hoofdlijnen, het meeste moet de komende jaren nog verder worden uitgewerkt. De NMF Limburg zal zich daarbij samen met haar achterban actief in blijven zetten de belangen van natuur, milieu en landschap.

Mergellandcorporatie

De Mergellandcorporatie - in 1997 gestart als een samenwerkingsverband van de Limburgse Land- en Tuinbouw Bond (LLTB) en de Natuur en Milieufederatie Limburg - maakte in 2013 een doorstart. De provincie Limburg heeft de Mergellandcorporatie een belangrijke rol toegekend in het LEADER-programma Zuid-Limburg. Vanaf 2016 treedt de Mergellandcorporatie namelijk op als penvoerder van de LAG (Lokale Actiegroep) en is daarmee formeel verantwoordelijk voor de uitvoering van het programma, inclusief het functioneren van de LAG.

In 2019 heeft het AB van de Mergellandcorporatie besloten geen nieuwe projecten meer op te starten en het enige nog lopende project "LEADER" af te bouwen en over te dragen aan de provincie. De overdracht van dit project naar de provincie is eind 2019 in gang gezet. Zodra dit rond is zal de Mergellandcorporatie zich opheffen. De deelnemende partijen LLTB en NMF Limburg hebben hier al mee ingestemd.

Luchthaven Maastricht Aachen Airport (MAA)

In 2019 stond de luchthaven MAA weer volop in de belangstelling. De NMF Limburg heeft regelmatig overleg gevoerd met haar twee vertegenwoordigers in de Commissie Regionaal Overleg Luchthaven MAA en met de partijen, die deel uitmaken van de Alliantie Tegen Uitbreiding MAA, om te bezien hoe de groeiende overlast van de luchthaven teruggedrongen kan worden. De sterke stijging van het aantal klachten van omwonenden is het gevolg van het sterk toegenomen aantal zware vrachtluchten vanaf MAA en het aantal vakantievluchten. Deze vakantiecharters vertrekken in de ochtend reeds vanaf 6.00 uur en zorgen voor veel overlast en slaapverstoring.

Diverse malen is met de deelnemers van de Alliantie de publiciteit gezocht om de overlast van MAA op de agenda van de nationale, provinciale en gemeentelijke politici, bestuurders en beleidsmakers te krijgen. In 2019 zijn vier publieksbijeenkomsten georganiseerd (met ruim 1000 bezoekers), waar informatie is gegeven over de plannen van MAA en de gevolgen hiervan voor de bredere omgeving. Op 8 november is een door ruim 19.000 huishoudens ondertekende petitie 'Stop vlieg hinder boven Zuid-Limburg' aangeboden aan het Limburgse

parlement. Naar aanleiding van de bemoeienissen van de Alliantie en de aanhoudende klachten heeft MAA besloten om de landingsgelden voor de meest lawaaijige en vervuilende zware vrachtvliegtuigen te verhogen.

Daarnaast heeft de Alliantie de provincie gevraagd om een fundamentele herbezinning op de toekomst van MAA. Ze pleit voor een onafhankelijke MKBA inclusief volwaardige MER, waarin een aantal scenario's voor de luchthaven – inclusief sluiting – nader onderzocht wordt. Ook stellen de organisaties, verenigd in de Alliantie, voor om te onderzoeken wat de effecten zijn van een andere bestemming dan die van luchthaven. Bijvoorbeeld een herontwikkeling van het MAA-terrein ten behoeve van activiteiten op het gebied van de kenniseconomie.

Tevens roept zij Gedeputeerde en Provinciale Staten op om, vooruitlopend op de conclusies uit het MKBA-onderzoek en de voorbereiding op het nieuwe Luchthavenbesluit, géén nieuwe voldongen feiten te creëren in de vorm van aanzienlijke investeringen in baanvernieuwing en extra parkeervoorzieningen. Een herbezinning op de toekomst van de luchthaven is ook gewenst, nu de exploitant van MAA per 1 november besloten heeft om zijn concessie terug te geven aan de provincie vanwege de beperkte groeimogelijkheden.

Na een aanvankelijke weigering heeft het provinciebestuur inmiddels toch besloten een nader verkenning te laten uitvoeren. Alleen sluiting van de luchthaven wordt nadrukkelijk niet meegenomen in de analyse.

Tenslotte heeft de NMF Limburg zich in 2019 ook gemengd in de landelijke discussie over de toekomst van de luchtvaart in Nederland. In dat kader heeft zij deelgenomen aan een gesprek, georganiseerd door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, over de Luchtvaartnota 2020-2050 en over de herziening van het Nederlandse luchtruim. Samen met een paar andere Natuur en Milieufederaties is een zienswijze opgesteld op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau Luchtruimherziening en is een Position Paper Luchtvaartnota opgesteld, die is ingebracht in de discussie omtrent de nieuwe Luchtvaartnota 2020-2050, die in de loop van 2020 wordt verwacht.

Trambaanfietsroute Maastricht – Vaals

In de periode 1925-1938 heeft tussen Maastricht en Vaals een stoomtram gelopen. Volgens de provincie Limburg en een aantal Heuvellandgemeenten is dit relatief vlakke tracé geschikt als fietsroute, die kan bijdragen aan de verdere ontwikkeling van het fietstoerisme in het Heuvelland.

Het idee van een Trambaanfietsroute tussen Maastricht en Vaals, die grotendeels over het oude tracé van de tramlijn moet gaan lopen, is in de regio omstreden. Delen van het tracé zouden volgens het oorspronkelijke plan gaan lopen door gebieden, die uit oogpunt van natuur en landschap zeer waardevol zijn. Omwonenden en natuur- en milieuorganisaties zien niets in een brede verharde “asfaltbaan” door deze kwetsbare gebieden. Ook is nut en noodzaak van de nieuwe fietsroute onvoldoende aangetoond.

De Klankbordgroep, waar een aantal bij de NMF Limburg aangesloten groepen deel van uitmaakt, is in 2019 verschillende malen bij elkaar geweest om nut en noodzaak en de exacte ligging van de route te bespreken. Samen met de NMF Limburg hebben de lokale natuur- en bewonersgroepen een gezamenlijke strategie bepaald. Inzet: geen route door beschermde natuurzones en fietspad niet voorzien van asfaltverharding.

Uiteindelijk hebben de provincie Limburg en betrokken gemeenten in 2019 besloten om het tracé van de Trambaanfietsroute op een aantal plekken te wijzigen, om zo tegemoet te komen aan de wensen van de Klankbordgroep. Eind 2019 is de stekker helemaal uit het project

getrokken vanwege te weinig bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak voor de nieuwe fietsroute.

Gebiedsontwikkeling VDL Nedcar

De autofabriek VDL Nedcar in Born wil de productie van auto's fors uitbreiden met verschillende modellen voor verschillende opdrachtgevers. Daarvoor is een tweede productielijn nodig, het bedrijf heeft de provincie gevraagd om de uitbreiding van de fabriek planologisch mogelijk te maken. Een eerder geplande ontsluiting van het bedrijf op het spoor en de bouw van een railterminal zijn van de baan (bedrijfseconomisch niet rendabel).

Omdat VDL Nedcar een belangrijke economische motor van Limburg is, wil de provincie aan de uitbreiding meewerken en heeft inmiddels het procedure- en vergunningentraject gestart. Een Provinciaal Inpassingsplan is in voorbereiding, de milieugevolgen van de uitbreiding worden onderzocht in een milieueffectrapport.

De NMF Limburg heeft zich in 2019 intensief met de voorziene uitbreiding van de fabriek en de benodigde aanpassingen van de infrastructuur in de omgeving bemoeid. Samen met een aantal lokale natuur- en milieuorganisaties is deelgenomen aan informatieavonden en aan een drietal participatiebijeenkomsten over het landschapsontwerp en landschappelijke inpassing van de uitbreiding, met als inzet: een goed balans tussen economische ontwikkeling en natuur, landschap en leefbaarheid (van met name de omliggende kernen Nieuwstadt en Holtum).

De uitbreiding van het bedrijf zal een grote impact hebben op de omgeving. Hier liggen waardevolle gebieden zoals het Sterrebos, kasteel Wolfrath en het Geleenbeekdal. Het omliggende landschap zal daarom gedeeltelijk heringericht worden. Dit gebeurt in het zogenaamde PiO-project (Platteland in Ontwikkeling) Landgoederenzone Swentibold. De NMF Limburg is in 2019 toegetreden tot de Klankbordgroep PiO, om zo de belangen van natuur en landschap beter te kunnen waarborgen.

Gebiedsontwikkeling Chemelot en omgeving

Bij verschillende partijen (DSM, Brightlands Chemelot Campus, gemeenten Sittard-Geleen en Stein, provincie Limburg) bestaat de ambitie om de Chemelot Campus en haar omgeving door te ontwikkelen, waarbij de regio als geheel versterkt wordt en de ontwikkeling aansluit bij de gebiedskwaliteiten. Grofweg gaat het om het gebied tussen het Chemelot-industrieterrein in het zuiden, Sittard in het oosten, Born in het noorden en de Maas in het westen. Er wordt een gebiedsvisie Chemelot en omgeving opgesteld, met als één van de bouwstenen een Landschapsverkenning. In twee bijeenkomsten is in 2019 door verschillende stakeholders, waaronder de NMF Limburg, input geleverd voor deze Landschapsverkenning. Hierbij zijn de gebiedskwaliteiten in beeld gebracht en een aantal leidende beginselen opgesteld, die richting zouden moeten geven aan de stedelijke en landschappelijke ontwikkelingen in de regio.

Samen met haar achterban is de inzet van de NMF Limburg bij de gebiedsvisie als volgt: mogelijke uitbreiding van de Chemelot-campus naar het noorden (Lexhy-terrein) is alleen bespreekbaar bij aangetoonde nut-noodzaak, bescherming van het leefklimaat en gelijktijdige versterking van het groene raamwerk (landschap en natuur).

LEADER-project Bloemrijke bermen

De Natuur en Milieufederatie Limburg heeft, in samenwerking met de gemeente Eijsden-Margraten, Natuurrijk Limburg en het IVN (Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid) het project 'Bloemrijke bermen Zuid-Limburg' opgezet. Dit project wil met een betere samenwerking tussen burgers, boeren en gemeenten een toename van de biodiversiteit in het buitengebied

bewerkstelligen. Een afname van de insecten met 75%, mestfraude en het agrarisch gebruik van bermen zorgen er samen voor dat de biodiversiteit in het buitengebied drastisch is afgenomen, met als gevolg minder flora, fauna en een gevaar voor de voedselproductie (wilde bijen zijn zeer belangrijk voor de bestuiving van onder andere fruitteelt en zijn afhankelijk van bloeiende landschapselementen in hun directe omgeving).

De bedoeling is om in de gemeente Eijsden-Margraten een pilotproject op te zetten, waarbij zogenaamde tweemeterstroken worden ingezaaid als bloeiende berm (een tweemeterstrook is een overgangsstrook van twee meter breed tussen berm en akker, die eigendom is van de gemeente, maar die boeren vaak gebruiken als onderdeel van hun akker). Samen met vrijwilligers van het IVN en lokale bewonersgroepen worden bermen geselecteerd, die vervolgens door zowel boeren als vrijwilligers worden ingezaaid. Er is een kaart gemaakt van bermen die kansrijk zijn om bloemrijk te beheren; deze kaart is later via een publiekssviewer online te bekijken. Boeren kunnen deze bermen voor de gemeente beheren in ruil voor een vergoeding. Daarnaast wordt gezocht naar een innovatieve manier voor perceelsafschieding, aangezien de traditionele manieren om percelen af te scheiden vaak niet bestand zijn tegen de grote draaicirkel van landbouwmachines. Studenten van de HAS zullen worden gevraagd om hiervoor iets te bedenken en er zal aandacht aan worden besteed in het blad Nieuwe Oogst (weekblad voor boeren en tuinders). Als deze pilot succesvol blijkt te zijn, is het de bedoeling om in meerdere gemeenten in Limburg soortgelijke projecten op te zetten.

Voor bovengenoemd pilotproject heeft de NMF Limburg samen met Natuurrijk Limburg subsidie aanvragen, namelijk de zogenaamde LEADER (Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale) subsidie. Dit is een Europese subsidie, gericht op samenwerking voor plattelandontwikkeling. De agrarische sector moet zich namelijk inzetten voor maatschappelijk draagvlak en invulling geven aan haar "license to produce", bijvoorbeeld door de relatie stad-platteland en boer-burger te verstevigen. Een belangrijke voorwaarde voor het verkrijgen van de subsidie is dat maximaal 55% overheidssubsidie verstrekt kan worden en dat de resterende 45% gedekt moet worden uit eigen bijdragen van de initiatiefnemer of andere private partijen. Besloten is om op 30 oktober 2019 het LEADER-project te beëindigen, omdat het niet is gelukt de benodigde 45% private financiering voor de subsidieaanvraag te krijgen. Biodiversiteit Bermen wordt Onder een andere naam voortgezet.

Plaatsing van windturbines

In 2019 boeken steeds meer windmoleninitiatieven vooruitgang, waarvan de locaties in de Windmolenvisie van de NMF Limburg zijn aangewezen als voorkeursgebieden. Initiatieven bij Egchelse Heide en Ospeldijk zijn hier voorbeelden van. Er zijn echter ook nog steeds initiatieven die in de uitsluitingsgebieden van de Windmolenvisie liggen. In deze gevallen draagt de NMF Limburg alternatieven aan, voortkomend uit de Windmolenvisie. Op deze manier wil de NMF Limburg een bijdrage leveren aan het creëren van draagvlak en het realiseren van windturbines in Limburg op de daarvoor geschikte locaties. Wij hebben in meerdere ontwikkeltrajecten geparticipeerd of alternatieven aandrigen. Helaas heeft dat niet altijd geleid tot wijzigingen in de plannen.

Windmolens Greenport Venlo

In het najaar van 2018 hebben de gemeenten Venlo en Horst aan de Maas de plannen voor de windmolens bij Greenport Venlo ter visie gelegd. Hierbij wordt uitgegaan van negen windmolens, verdeeld over twee gemeenten. Zes van deze negen windmolens liggen in het uitsluitingsgebied van de Windmolenvisie van de NMF Limburg, waarvan vier in goudgroene natuurzone. De NMF Limburg heeft een zienswijze ingediend, waarin werd aangegeven dat er negatieve effecten te verwachten zijn op vleermuizen, vogels en dassen op deze locaties. Daarna heeft de NMF Limburg nog een voorstel ingediend bij de Statencommissie Ruimte, Landbouw en Natuur voor de plaatsing van circa 30 windturbines in Limburg, waaronder

alternatieve locaties voor 6 van de voorgenomen 9 windturbines bij Greenport Venlo. Zowel de zienswijze als het voorstel met 30 locaties voor windturbines hebben helaas niet tot het gewenste resultaat geleid; wel is er een motie aangenomen (Motie nr. 2417 Kuntzelaers c.s. inzake Profijt voor burgers en natuur van Windpark Venlo' d.d. 28 september 2018), waarin besloten is uitgebreid wetenschappelijk onderzoek te laten doen naar verbetermogelijkheden van de stilstandvoorzieningen bij windturbines in relatie tot vleermuis- en vogelsoorten. In december 2019 heeft de Raad van State alle ingediende bezwaren tegen het inpassingsplan en omgevingsvergunning ongegrond verklaard. De initiatiefnemers stellen onder meer een leefbaarheidsfonds samen, waarmee bewoners projecten kunnen ontwikkelen die de leefbaarheid van de omgeving bevorderen. Ook werken de initiatiefnemers samen met lokale energiecoöperaties. De start van de bouw van de windmolens is voorzien eind 2020. Het windpark wordt ontwikkeld door Greenchoice, Windunie en het ABN Energy Transition Fund. Dit samenwerkingsverband heeft het windpark in maart 2019 overgenomen van ontwikkelbedrijf Etriplus.

Windmolens Weert

De NMF Limburg heeft in 2018 een zienswijze ingediend tegen de voorgenomen bouw van 3 windturbines in Weert, vanwege de ligging midden tussen onderdelen van de goudgroene natuurzone, de grote aantasting van het landschap en de verwachte negatieve effecten op vleermuizen en vogels. De NMF Limburg heeft de Gemeente Weert voorgesteld om het zoekgebied voor de windturbines te vergroten tot regionaal niveau en heeft daarbij als alternatieve locatie het gebied langs de snelweg A73 voorgesteld, net ten noorden van Castenray (gemeente Venray). Dit gebied is in de Windmolenvisie voorkeursgebied voor de ontwikkeling van windturbines. De Gemeente Weert heeft echter de bezwaren in de zienswijze ongegrond verklaard. Hierop heeft de NMF Limburg de gemeente nog een brief gestuurd waarin onder andere gewezen is op het voorstel van de NMF Limburg voor 30 locaties voor windturbines in heel Limburg en op het belang van mitigerende en compenserende maatregelen voor vogels en vleermuizen. De Gemeente Weert is hier echter verder niet op ingegaan. De Raad van State oordeelde eind 2019 dat de meeste bezwaren van omwonenden onterecht waren of dat het algemeen belang van de windmolens voorrang zou moeten krijgen. Initiatiefnemers van het windmolenpark zijn energieleverancier Eneco en Energiecoöperatie WeertEnergie. De bouw van de windmolens gaat in 2020 van start. De NMF Limburg neemt deel aan de Klankbordgroep Groene natuurorganisaties Windpark Weert, die in 2019 een aantal keren heeft vergaderd.

Energie landgoed Wells Meer

De gemeente Bergen wil in het 400 ha grote gebied Wells Meer een energielandgoed realiseren, met zo'n 6 windturbines, 200 ha zonnepanelen en biomassateelt. De Natuur en Milieufederatie Limburg, die ook deelneemt aan de Klankbordgroep Wells Meer, is in de basis enthousiast over de ontwikkeling van Energie landgoed Wells Meer, maar heeft wel een aantal kanttekeningen, zoals het feit dat een deel van de randen van Wells Meer in goudgroene natuurzone waren gelegen. De in oktober 2018 ingediende zienswijze van de NMF Limburg heeft aanleiding gegeven om de ontwerpstructuurvisie Energie landgoed Wells Meer gewijzigd vast te stellen. Hierbij zijn alle als goudgroene natuurzone aangewezen gebieden aangewezen als te behouden groenstructuur. H+N+S Landschapsarchitecten heeft drie ontwerpmodellen voor het Energie landgoed Wells Meer ontwikkeld. Deze drie modellen zijn onderzocht, beoordeeld en besproken met diverse betrokkenen waaronder de NMF Limburg, bijvoorbeeld op het gebied van maatschappelijke kosten en baten en milieueffecten. Op basis hiervan is het voorkeursmodel samengesteld. Het masterplan is een verdere uitwerking van het voorkeursmodel; in december 2019 heeft de gemeenteraad dit masterplan vastgesteld. Het masterplan bevat op hoofdlijnen het ontwerp voor het Energie landgoed en daarnaast wordt in het masterplan de business case uiteengezet. In 2020 wordt de bestemmingsplanprocedure opgestart en wordt het masterplan juridisch geborgd in dat bestemmingsplan.

Centrale Zandwinning Weert

De plannen voor de Centrale Zandwinning Weert (CZW) zijn ook in 2018 onderwerp van discussie geweest. Reeds in 2016 was de NMF Limburg een juridische procedure gestart tegen de plannen rondom de ontgrondingen. Het ging hier om een beroep tegen de ontgrondingsvergunning en een beroep tegen de natuurbeschermingswetvergunning. Over het beroep tegen de ontgrondingsvergunning heeft de Raad van State uitspraak gedaan in het nadeel van de NMF Limburg. Omdat de ontgrondingen inmiddels gestaag vorderden heeft de NMF Limburg met de betrokken aangesloten partijen besloten om zich terug te trekken uit het beroep tegen de natuurbeschermingswetvergunning. De NMF Limburg heeft vervolgens samen met de Ecologische Werkgroep Weert Zuid zitting genomen in de klankbordgroep 'Natuurgroep CZW' en heeft daarin een belangrijke bijdrage geleverd aan zowel het inrichtingsplan als het natuurbeheerplan. Daarbij is het streven om de opgelopen schade voor de natuurwaarden om te zetten in een kwaliteitsverbetering.

In februari 2019 heeft GS het door CZW ingediende eindplan voor de groeve omgeving IJzeren Man ingediend; hiertegen hebben de bij ons aangesloten groepen Stichting Groen Weert en IVN Weert e.o. bezwaar ingediend, omdat onder meer de boscompensatie niet aan de eisen zou voldoen. Op 13 juni 2019 heeft hierover een hoorzitting plaatsgevonden, waarbij de NMF Limburg ook aanwezig was. GS heeft naar aanleiding van het advies van de Adviescommissie bezwaarschriften Provincie Limburg de bezwaren ongegrond verklaard. De Stichting Groen Weert is hiertegen in beroep gegaan. In 2020 wordt hierover uitspraak verwacht.

Compensatie Uitbreiding Nunhems

In 2014 is het Bestemmingsplan uitbreiding Nunhems Netherlands BV vastgesteld. Daarbij is tevens een gebiedsfonds opgericht van waaruit de compensatie zou worden gefinancierd. De Natuur en Milieufederatie Limburg heeft destijds afgedwongen dat via de bestemmingsplanregels geborgd wordt dat de natuurwaarden die verloren gaan daadwerkelijk gecompenseerd worden. Er zijn heldere criteria vastgesteld waaraan de projecten die uit het gebiedsfonds gefinancierd zullen worden, moeten voldoen. De NMF Limburg heeft zitting in de Adviesgroep Buggenumse veld, die in 2019 vier keer bijeengekomen is. In deze adviesgroep worden diverse projecten die gefinancierd worden door het gebiedsfonds besproken.

Reactivatie Vliegbasis De Peel

Het ministerie van Defensie wil het aantal militaire vluchten uitbreiden. Maar door de sluiting van de vliegbases Soesterberg, Twente en Valkenburg is er weinig ruimte om het aantal vluchten uit te breiden. Daarom wil Defensie vliegbasis De Peel heropenen. Om weer te kunnen vliegen vanaf De Peel bereidt Defensie een luchthavenbesluit voor. Het luchthavenbesluit beschrijft:

- Welke activiteiten op de luchthaven worden uitgevoerd
- Welke vliegtuigen, helikopters, drones etc. mogen vliegen
- Hoe vaak en wanneer er gevlogen mag worden
- Welke beperkingen er gelden. Bijvoorbeeld voor woningbouw en hoogbouw en andere activiteiten vlakbij de luchthaven.

Voor het luchthavenbesluit moet Defensie ook de effecten voor het milieu in kaart brengen (in een MER). De Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau bevat de basis voor het MER. In augustus 2019 hebben de NMF Limburg, Werkgroep Behoud de Peel en de Brabantse Milieufederatie een gezamenlijke zienswijze op deze conceptnotitie ingediend, waarin gevraagd wordt om in het MER-aandacht te besteden aan verschillende onderwerpen als geluidsoverlast,

CO₂, fijnstof, landschap, ligging van de vliegbasis nabij Natura 2000-gebied 'Deurnsche Peel & Mariapeel' en stikstofdepositie. Op de zienswijze is nog geen reactie ontvangen.

Energietuin Griendtsveen

Duurzame energieopwekking kan van waarde zijn voor landschap en natuur. Dat willen de Natuur en Milieufederaties en Wageningen University & Research (WUR) laten zien met het project Energietuinen Nederland. Het doel van het Energietuinen concept is om te leren van best practices. In de Energietuin gaat grootschalige duurzame energieopwekking samen met natuur, landschap, recreatie en educatie. Deze aanpak maakt het mogelijk meerdere belangen te verenigen en klimaatverandering tegen te gaan. De Energietuinen worden ontworpen en uitgevoerd samen met de omwonenden, gemeente, eigenaren en andere betrokkenen. Een Energietuin kan uiteindelijk bestaan uit zonnepanelen, (kleinschalige) windenergie, waterkracht en/of energieopslag en biomassateelt. Dit wordt gecombineerd met bijvoorbeeld fiets- en wandelpaden, een voedselbos, moestuin, picknickveld, uitkijkpunt, maar ook de aanplant van vegetatie, houtwallen, kruidenrijk gras, bijenhoeven enz. De eerste Energietuinen zijn gepland in Asen, Montfoort en Wijhe. Het gaat om grote locaties van 20 tot 80 voetbalvelden groot. De Energietuin in Griendtsveen is circa 2 ha groot en is daarmee relatief klein. In 2019 is de omgevingsvergunning hiervoor verleend, zonder dat hiertegen bezwaren zijn ingediend. In 2020 zal een intentieovereenkomst worden getekend tussen Energietuinen Nederland, vertegenwoordigd door de NMF Limburg en de gezamenlijke Natuur en Milieufederaties en de initiatiefnemers vertegenwoordigd door De Wiek 2.0 en energiecoöperatie Reindonk Energie & Co. In Griendtsveen is de bedoeling dat straks dagbesteding wordt aangeboden voor personen met een afstand tot de arbeidsmarkt, mensen met een lichamelijke beperking en ouderen van 60+ uit Griendtsveen en omgeving. Zij zullen de moestuin in de Energietuin verzorgen en de producten hiervan in de keuken van de recreatieruimte verwerken. Er zullen daarnaast onder meer een groene zoom met inheemse beplanting, wandelpaden en een poel worden gerealiseerd. De uitwerking hiervoor zal in 2020 tijdens een interactieve middag worden besproken met natuurorganisaties uit de regio.

Golfbaan bij Parc Zaarderheiken in Venlo

De gemeente Venlo heeft begin 2019 het ontwerpbestemmingsplan Parc Zaarderheiken gepresenteerd. De NMF Limburg heeft hierop een zienswijze ingediend. In dit bestemmingsplan is namelijk sprake van de ontwikkeling van een golfbaan, die overlapt met de goudgroene en zilvergroene natuurzone en de Bronsgroene landschapszone, waardoor kernkwaliteiten van deze zones worden aangetast. Daarnaast is de NMF Limburg van mening dat de gunstige staat van instandhouding van de aanwezige dassenpopulatie door de aanleg van de golfbaan in gevaar komt. Het ontwerpbestemmingsplan is naar aanleiding van onze zienswijze gedeeltelijk aangepast en de gemeente Venlo heeft aan het ecologisch adviesbureau, dat ook het ecologisch onderzoek had uitgevoerd, opdracht gegeven voor het opstellen van een Dassenplan met gerichte maatregelen voor de dassen. In december heeft de NMF Limburg ingesproken tijdens een gemeenteraadsvergadering, waarin is aangegeven dat er een ontheffing op de Wet Natuurbescherming aangevraagd moet worden voor werkzaamheden bij twee grote dassenburchten en dat het verlies aan grasland (primaire foerageergebied voor dassen) gecompenseerd had moeten worden. In januari 2020 zal de gemeenteraad van Venlo een beslissing nemen over het aangepaste ontwerpbestemmingsplan.

Woonwijk Melickerveld in Roermond

De NMF Limburg diende al in 2013 een zienswijze in tegen het voorontwerp bestemmingsplan voor de bouw van bijna 500 woningen – nieuwbouwwijk Kaleidos - en in 2014 tegen het ontwerp bestemmingsplan. In 2016 stemde de gemeenteraad van Roermond echter in met de realisatie van woonwijk Kaleidos, waarop in januari 2017 de NMF Limburg - samen met

Milieugroep Roermond en Milieu en Heemkunde Vereniging Swalmen - beroep aantekende tegen het bestemmingsplan. Daarnaast diende de NMF Limburg in 2018 een zienswijze in op de ontheffing op de Wet Natuurbescherming voor deze woonwijk. In 2018 werden – naar aanleiding van een hoorzitting – de bezwaren hiervoor echter ongegrond verklaard. Maar in augustus 2019 was er toch succes: de Raad van State zette toen namelijk een streep door de plannen voor de grote woonwijk in het Melickerveld. Dit is het eerste woningbouwproject dat niet doorgaat sinds de Raad van State in mei oordeelde dat het zogenaamde Programma Aanpak Stikstof (PAS) in strijd is met Europese natuurwetgeving. Het PAS baseerde zich namelijk bij de beoordeling van stikstofdepositie in natuurgebieden op allerlei maatregelen en autonome ontwikkelingen, die nog niet uitgevoerd waren en/of waarvan de effecten niet wetenschappelijk bewezen waren. De aanleg van zo'n grote woonwijk zorgt voor veel extra verkeer en daarmee voor een verhoogde stikstofuitstoot op nabijgelegen Natura 2000-gebieden Roerdal, Swalmdal, Meinweg en ook Duitse Natura 2000-gebieden die net over de grens liggen. Veel habitattypen in deze Natura 2000-gebieden hebben al te maken met een te hoge stikstofbelasting. In de hele besluitvorming bij de woonwijk baseerde de gemeenteraad zich op het PAS; omdat dit in strijd is met Europese regelgeving heeft de Raad van State het besluit voor de woonwijk vernietigd.

De projectontwikkelaar Leijgraag Midden-Limburg is in 2019 nog een zogenaamde verzetprocedure gestart, waarbij een rapport is opgesteld dat heet 'Stikstofdepositie Melickerveld, PAS-loze beoordeling'. De conclusie in dit rapport is dat de stikstofdepositie van de woonwijk niet leidt tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden.

Overige ruimtelijke ontwikkelingen

Burgers en aangesloten groepen hebben de NMF Limburg in 2019 vaak om advies gevraagd. Meestal rondom ruimtelijke (meerjarige) ontwikkelingen in de regio. Maar ook steeds meer gemeenten vragen de NMF Limburg om mee te denken bij de opstelling van ruimtelijke plannen of ontwikkelingen (onder meer door deelname aan klankbordgroepen). Aangezien gemeenten als gevolg van decentralisatie binnen de ruimtelijke ordening steeds meer bevoegdheden op dit vlak hebben, werkt de federatie hier graag aan mee.. Daarbij hanteren we een 'beslisboom' om te prioriteren op welke wijze en hoe intensief we een vraagstuk oppakken.

Het gaat te ver om alle ruimtelijke ontwikkelingen in dit jaarverslag te bespreken. In de tabel op de volgende pagina staan de belangrijkste ruimtelijke ontwikkelingen in Limburg, waarmee de NMF Limburg zich in 2019 heeft beziggehouden.

Planologische ontwikkeling	Ondernomen actie	Stand van zaken	Resultaat
Ontwikkelingen Noord-Limburg			
Natuurontwikkeling Loobeekdal (Racecircuit De Peel)	Overleg	Vergunning verleend voor natuurcompensatie. Er ligt echter nog puin op het oude circuit.	+ 0
Reactivatie vliegbasis De Peel	Zienswijze ingediend	Nog geen reactie op zienswijze ontvangen	0
Ontwikkeling industrieterrein De Spurkt in Venray	Zienswijze ingediend	Nog geen reactie op zienswijze	0
Golfbaan op Parc Zaarderheiken in Venlo	Zienswijze ingediend	In december is het ontwerpbestemmingsplan n.a.v. de zienswijze iets gewijzigd. Ingesproken op gemeenteraadsvergadering. Loopt nog.	0
Zonnepark Smakt in Venray	Overleg	Loopt nog	0
Zonnepark van Tomorrow Energy in Venray	Overleg	Loopt nog	0
Zonnepark De Schorf in Beringe	Overleg	Loopt nog	0
Zonnepark (Energietuin) in Griendtsveen	Overleg	Loopt nog	+
Herinrichting Droombark Maasduinen in Belfeld	Overleg	Input meegenomen	0
Bestemmingsplan Buitengebied Bergen	Zienswijze ingediend	Zienswijze is na overleg met de gemeente Bergen ingetrokken	0
Uitbreiding industriehaven Heijen	Overleg	Loopt nog	0
Ontwikkelingen Midden-Limburg			
Uitbreiding Nunhems Zaden	Overleg	Project op juiste koers	+
Centrale Zandwinning Weert	Beroep	Ingetrokken,	-
	Overleg	loopt nog	0
Gebiedsontwikkeling Wijnaerden	Zienswijzes ingediend (o.a. ontwerpbestemmingsplan, Wnb), overleg	Zienswijzen zijn niet gehonoreerd,	-
		loopt nog	0
Uitbreiding Melickerveld	Twee zienswijzen ingediend en een beroep ingesteld.	Zienswijze mbt Wnb niet gehonoreerd, beroep tegen bestemmingsplan Melickerveld is gegrond verklaard.	- +

Bedrijvenpark Zevenellen	Overleg	Loopt nog	0
Windmolens Neer	Overleg	Input meegenomen	+
Herinrichting Dode Maasarm en Rijkelse Bemden	Overleg met gemeente Beesel en IVN De Steilrand	Loopt nog	0
Windmolens Weert	Zienswijze ingediend tegen 3 windturbines,	Zienswijze niet gehonoreerd,	-
	Overleg Klankbordgroep Windpark Weert	Loopt nog	0
Windmolens Greenport Venlo	Zienswijze ingediend plus voorstel voor locaties van 30 windturbines	Zienswijze en voorstel niet gehonoreerd	-
N280, wegvak Leudal	Overleg, zienswijze ingediend	Input meegenomen	+
N266	Overleg	Loopt nog	0
IJzeren Rijn	Overleg	Project op juiste koers	+
Mestverwerkingsfabriek Grubbenvorst	Zienswijze ingediend	Loopt nog (de Stichting Advisering Bestuursrechtspraak voor Milieu en Ruimtelijke Ordening zal over de omgevingsvergunning een advies uitbrengen).	0
Recreatiezoneringsplan Peelvenen	Overleg, zienswijze ingediend	Loopt nog	0
Ontwikkelingen Zuid-Limburg			
Bosbeheerplan In de Roet (AWACS)	Overleg	Loopt nog	0
Sibelcogroeve	Overleg, lobby, ondersteuning	Loopt nog	0
Trambaanfietsroute Maastricht-Aken	Overleg, advies, ondersteuning	Plan is van de baan	+
Aanleg dam Gulp	Overleg, advies	Oorspronkelijk plan van de baan; nieuw plan gemaakt. Uitvoering loopt nog	0
Ontsluiting en uitbreiding VDL/Nedcar	Overleg, advies, lobby	Ontsluiting op spoor is van de baan	+
		Uitbreiding loopt nog	0
Gebiedsvisie Chemelot e.o.	Overleg, advies, lobby	Loopt nog	0

Verplaatsing landbouwbedrijf Trintelen	Overleg, advies, lobby	Loopt nog	0
Buitengewoon Buitengebied Eijsden-Margraten	Overleg, interview, advies	Loopt nog	0
Einstein Telescoop	Overleg	Loopt nog	0
Duurzaamheidsvisie Beekdaelen	Overleg, advies	Loopt nog	0
Uitbreiding brouwerij de Fontein	Overleg, ondersteuning	Loopt nog	0
Afwerking stortplaatsen Schinnen en Spaubeek	Overleg	Loopt nog	0
Windmolenpark Holtum-Noord	Overleg, advies	Loopt nog	0
Aanleg zonneweide Catsop	Zienswijze	Loopt nog	0
Energielandschap Abdissenbosch	Overleg,	Input meegenomen	+
Uitbreiding Naanhof Nuth	Overleg	Loopt nog	0
Gebiedsvisie Oostflank Brunssum	Overleg	Loopt nog	0
Regionaal afwegingskader grootschalige duurzame energieopwekking Voerendaal	Overleg, zienswijze	Plan is uitgesteld in afwachting van de RES	+
Aanleg windmolens Parkstad-Zuid	Overleg, advies	Loopt nog	0
Leader-project bloemrijke bermen	Overleg	Project gaat niet door vanwege problemen met cofinanciering	-
Aanleg zonneweide Eckelrade	Zienswijze	Plan is (voorlopig) van de baan (in afwachting van de RES)	+
Aanleg zonneweide Emmaberg	Zienswijze	Plan is van de baan	+
Bestemmingsplan Cottessen 10c Vijlen	Overleg, zienswijze	Loopt nog	0
Aanleg zonneweide Lanakerveld	Overleg	Loopt nog	0

TRINL App

Sinds 2015 is de app Tijdreizen in Limburg (TRINL) van de Natuur en Milieufederatie Limburg verkrijgbaar in de App Store van Apple en via Google Play. TRINL geeft een bijzondere kijk op het Limburgse landschap door de eeuwen heen. Met de app reist de gebruiker door de tijd en ziet hoe het landschap er vroeger uitzag. De app wordt voortdurend doorontwikkeld en uitgebreid met nieuwe functies en data. In 2019 kwam er een update (versie 2.5 of hoger) beschikbaar waarmee een aantal problemen is opgelost. Hierdoor zijn de gebruikservaring en snelheid van TRINL aanmerkelijk verbeterd. Bovendien zijn drie nieuwe lagen (elektriciteitsnetwerk (horende bij de energievisie), hoogtelijnen en oppervlaktewater) toegevoegd. Verder is de 1600-laag aanmerkelijk uitgebreid met een groot aantal stadsplattegronden in Limburg en de aangrenzende regio. TRINL draait vanaf eind 2019 ook op een PC als een zogenaamde PWA (Progressieve web app). Lezers van het tijdschrift Limburgs Milieu kunnen meedoen met de TRINLkwizz. Zo leren ze het Limburgs landschap nog beter kennen. Eind 2019 is de app meer dan 5000 keer gedownload en waren er 1375 geregistreerde gebruikers (Vrienden van NMF Limburg) van TRINL.

Nacht van de Nacht

Zaterdag 26 oktober vond de vijftiende editie van de Nacht van de Nacht plaats. Met de organisatie van de Nacht van de Nacht willen de Natuur en Milieufederaties de duisternis in Nederland terugkrijgen en onnodige lichthinder en energieverpilling tegengaan. Dit jaar doofden landelijk gemeenten en bedrijven op 300 plekken de lichten. Enkele voorbeelden: bij alle vestigingen van Ikea, Achmea, Nuon ging het licht uit. En gemeenten en provincies doofden lichten van stadskantoren, kerken, bruggen en landmarks zoals de Dom in Utrecht. Tijdens de Nacht van de Nacht van 2019 bezochten zo'n 45.000 mensen één van de ruim 500 activiteiten in het donker.

De Nacht van de Nacht verliep voorspoedig in Limburg. Verspreid over de provincie vonden 25 nachtactiviteiten plaats; ongeveer 2000 mensen gingen op pad in het donker. Mensen konden onder andere dineren bij kaarslicht in een van de deelnemende restaurants, een workshop nachtfotografie volgen, en genieten van een avondwandeling in een van de mooie natuurgebieden in Limburg.

Infrastructuur

In 2019 is de NMF Limburg bij verschillende infrastructuurprojecten betrokken geweest zoals de Buitenring Parkstad Limburg, IJzeren Rijn, N266 en de verbreding van de A2. Bij al deze projecten ziet de NMF Limburg erop toe dat de belangen van natuur, landschap en milieu voldoende worden meegenomen in de besluitvorming.

Buitenring Parkstad Limburg (BPL)

In 2019 heeft de NMF Limburg signalen van burgers en haar achterban over het onvoldoende functioneren van faunamaatregelen doorgegeven aan de provincie. In gezamenlijkheid zijn deze maatregelen onderzocht en zo nodig aangescherpt.

Verbreiding A2 Het Vonderen – Kerensheide

De A2 tussen knooppunten Het Vonderen (Echt) en Kerensheide (Geleen) is de enige snelwegverbinding tussen Zuid-Limburg en de rest van het land. Een goede doorstroming van het verkeer op deze snelweg is van groot belang voor bewoners, reizigers en bedrijven. Het plan is om de A2 tussen beide knooppunten over een lengte van 18 km structureel te verbreden van 2x2 met spitsstroken naar 2x3 rijstroken met vluchtstroken. De NMF Limburg heeft zich in 2019 ingespannen om de natuur- en milieubelangen volwaardig te laten meewegen in de planvorming. Daarvoor is verschillende malen overleg gevoerd met Rijkswaterstaat, provincie, gemeenten, achterban en bewonersorganisaties. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in een aangepast plan, waarover in grote lijnen draagvlak bestaat. Er komen meer en betere voorzieningen ter bescherming van het leefklimaat van de omliggende kernen. Langs de weg komt aan beide kanten een groene baan van minimaal 15 m. breedte, de Parkway, en drie faunapassages.

Het Tracébesluit is eind 2019 door de Minister vastgesteld, start van de werkzaamheden vindt naar verwachting plaats in 2022.

N280-West

In het besluitvormingsproces rondom de randweg N280-West participeert de Natuur en Milieufederatie Limburg in een werkgroep met stakeholders. Hierin worden de verschillende belangen uit de regio vertegenwoordigd. De federatie heeft een grote rol gespeeld bij het realiseren van een constructieve samenwerking tussen de dorpsraden, bewonersorganisaties, Stichting het Limburgs Landschap, de Limburgse Landbouw- en Tuinbouw Bond (LLTB), Cumela en de Fietzersbond. De NMF Limburg droeg bij aan de coördinatie van het draagvlak en aan acties in het kader van het lobbytraject, alsmede aan het tot stand brengen van gezamenlijke reacties en het bewaken van een goede procesgang. In 2014 hebben de Provinciale Staten (PS) een besluit genomen inzake het deelproject 'Randweg Baexem' en gekozen voor een randweg dicht op de kern en geen ruime randweg in het buitengebied. Dit zou een ernstige insnijding van het Nationaal Natuurnetwerk (voorheen EHS) hebben ingehouden. In 2015 is ondanks het besluit van PS opnieuw 'de ruime variant' bij Baexem in de discussie betrokken. De NMF Limburg coördineerde de lobby van de samenwerkende partijen tegen de ruime randwegvariant. Deze inspanning werd beloond toen in februari 2016 PS een besluit nam waarmee de ruime randwegvariant definitief van de baan is. In 2017 heeft de NMF Limburg een zienswijze ingediend aangezien in de plannen rondom de Kelperbrug goudgroene natuur wordt doorsneden. Hierop is het ontwerp aangepast: er is zo min mogelijk goudgroene natuur geschaad en de rest van de natuur is gecompenseerd. In 2018 hebben de gemeente Leudal en de provincie de handtekeningen gezet om met het project te kunnen beginnen. De volgende stap is het definitief maken van het ontwerp, het opstellen van een milieueffectrapportage en een provinciaal inpassingsplan. In januari 2019 hebben de Volkspartij en de VVD ervoor gezorgd dat de N280 op de agenda van de commissie mobiliteit bij PS staat. Dit heeft er echter niet toe geleid dat de breed gedragen keuze voor de randweg dicht op de kern verder ter discussie is gesteld.

N266

Sinds 2012 is de Natuur en Milieufederatie Limburg middels een stakeholdersconstructie betrokken bij de planvorming over de N266 bij Nederweert, waar de provincie Limburg en de gemeente Nederweert de verbinding tussen de A2, de N275 en de N266 willen verbeteren. De NMF Limburg maakt zich sterk voor het principe zuinig-op-ruimte en de toepassing van de 3B's: benutten, beïnvloeden en dan pas bouwen. Ze is daarom geen voorstander van de aanleg van wegen als nut en noodzaak niet voldoende onderbouwd zijn. Bij een project als de N266 mag gebiedsontwikkeling zeker wel een rol spelen, maar deze mag naar de mening van de Natuur en Milieufederatie Limburg niet leidend worden voor het aanleggen van asfalt.

In geval van een randweg N266 is nut en noodzaak niet aangetoond. De NMF Limburg heeft dan ook gezamenlijk met lokale en provinciale belangenbehartigers de lobby ingezet richting Provinciale Statenleden tegen het verleggen van de weg. Een meerderheid van Provinciale Staten lijkt tegenstander van de plannen. Er zijn in totaal zes alternatieven en vier varianten onderzocht, waarbij een randweg ten noordwesten van Nederweert met afsluiting van de weg Boeket op de Bredeweg als voorkeursalternatief naar voren is gekomen. Provinciale Staten hebben besloten dat er naast het voorkeursalternatief nog een tweede alternatief moet komen. Dit nieuwe alternatief gaat niet uit van de aanleg van een randweg, maar van het aanpassen van de N275 (Randweg Zuid) en de huidige N266 (Aan Vijftien). Dit alternatief is met de betrokken stake- en shareholders ontwikkeld volgens de principes van het in 2018 vastgestelde Mobiliteitsplan Limburg en is in 2019 aan Provinciale Staten en de gemeenteraad van Nederweert voorgelegd.

Op 9 juli 2019 adviseerde de gemeenteraad van Nederweert aan Provinciale Staten (PS) dan ook om niet te kiezen voor het Randwegalternatief, maar voor het verbeteren van de huidige verbinding A2 – N275 – N266 en de verbetering van de drukke fietsverbindingen Budschop - Nederweert en Nederweert - Weert. Om een afgewogen keuze tussen het Randwegalternatief en het Nieuwe alternatief te kunnen maken, is voor beide alternatieven een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) opgesteld. Beide alternatieven hebben een positieve MKBA-score. De PCOL adviseerde unaniem om te kiezen voor het Nieuwe alternatief, omdat dit volledig voldeed aan de nieuwe mobiliteitsvisie van de provincie. Volgens planning zou PS in december 2019 definitief kiezen tussen beide alternatieven. Maar de provincie legde zichzelf een forse bezuinigingsopdracht op van € 200 miljoen voor meerdere infrastructurele projecten. Gedeputeerde Staten (GS) besloten in het najaar om het verbeteren van de verbinding A2 – N275 – N266 hierbij te betrekken. Tot onze teleustelling heeft GS aan PS voorgesteld om slechts een beperkt aantal onderdelen van het Nieuwe Alternatief uit te voeren.

IJzeren Rijn

In de 19e eeuw is tussen België en Nederland een (scheidings-)verdrag gesloten dat België recht van doortocht door Nederland geeft. Daarbij dreigt het gevaar dat goederenvervoer van de Antwerpse haven naar Duitsland, door de Limburgse kernen en natuurgebieden gaan rijden. De Natuur en Milieufederatie Limburg participeert in een "Samenwerkingsverband IJzeren Rijn", dat bestaat uit onder andere gemeenten uit de regio Weert-Roermond, provincie Limburg en Staatsbosbeheer. Het Samenwerkingsverband houdt de ontwikkelingen rondom het IJzeren Rijn-dossier in de gaten en ageert, daar waar nodig, tegen die ontwikkelingen. De Natuur en Milieufederatie Limburg speelt binnen het Samenwerkingsverband een belangrijke rol in de

coördinatie en bewaking van het proces. Met name is zij daarbij alert op een mogelijke salamitactiek: het dichterbij brengen van IJzeren Rijn-treinen door een stapeling van meerdere kleinschalige ontwikkelingen op Limburgs grondgebied.

Na een vrij lange stilte zijn er vanaf 2018 weer ontwikkelingen zichtbaar rond dit dossier. Onderzocht wordt of een tracé via Roermond naar Venlo en dan naar Duitsland haalbaar is. Na het verschijnen van het zogenaamde 3RX rapport, heeft Duitsland het initiatief genomen voor het oprichten van een internationale ambtelijke werkgroep die (de kaders voor) de 3RX-variant gaat uitwerken, ondersteund door België/Vlaanderen. In deze werkgroep zijn Duitsland, NRW, Belgische federatie, Vlaanderen, het Rijk en de provincie Limburg vertegenwoordigd. Namens de provincie Limburg heeft Maarten Lenis, secretaris van het Samenwerkingsverband IJzeren Rijn en werkzaam bij de gemeente Venlo, deelgenomen: als regionale vertegenwoordiger en verantwoordelijk voor de inbedding bij gemeenten en overige deelnemers in Noord- en Midden-Limburg. Inmiddels is Maarten Lenis opgevolgd door Dick Brouwer (ook werkzaam bij de Gemeente Venlo).

In september 2019 heeft de Vereniging Treinreizigers Vervoer met veel bombarie een rapport gepresenteerd, waarin onderzoek is gedaan naar het potentiële aantal treinreizigers op de spoorlijn Weert-Hamont en waarbij de conclusie is dat het rendabel is om deze spoorlijn geschikt te maken voor personenvervoer. Tijdens de presentatie heeft de NMF Limburg een aantal kanttekeningen bij het rapport geplaatst. Zo wil de federatie de uitkomsten van de MKBA afwachten omdat het hier om een uitermate duur project gaat. Daarnaast kun je het aantal geschatte treinreizigers per dag veel goedkoper in bussen vervoeren en is het de vraag of er nog geluidsruimte over is. Verder zou er in een MER-aandacht besteed moeten worden aan een mogelijke toename van stikstofdepositie door de inzet van bijvoorbeeld vrachtwagens tijdens de aanlegperiode, op nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Ten slotte is de NMF Limburg bezorgd dat het realiseren van personenvervoer tussen Hamont en Weert een opmaat is om de IJzeren Rijn te bewerkstelligen.

Milieu, water en landbouw

Een aantal plekken in Limburg heeft te maken met milieuproblemen. De bewoners ervaren daar direct wat de effecten kunnen zijn van milieuverontreiniging zoals geluids- en stankoverlast en luchtverontreiniging. Daarnaast zijn er niet direct merkbare milieuproblemen, zoals fijnstof en bodemverontreiniging. De enorme groei van landbouwbedrijvigheid legt een claim op onze leefomgeving. De ammoniakuitstoot zorgt mede voor vermessing en verzuring van natuurgebieden in Limburg. De Natuur en Milieufederatie Limburg vindt dat alle economische ontwikkelingen zo duurzaam mogelijk zouden moeten zijn. Verbetering van de milieukwaliteit en de aanpak van verdroging zijn belangrijke aandachtspunten. Water is uitermate belangrijk voor Limburg. Het is de basis voor het leven van mens en natuur en draagt in belangrijke mate bij aan toerisme en recreatie in de provincie. Maar ook het gevaar van natte voeten dreigt. De federatie streeft ernaar dat in Limburg het water de ruimte krijgt, maar geen bedreiging vormt.

Luchtkwaliteit en geluidhinder

De luchtvervuiling met onder meer fijnstof en stikstofoxiden blijft een punt van zorg. De Natuur en Milieufederatie Limburg wil graag een bijdrage leveren aan de verbetering van de luchtkwaliteit in Limburg. Daarom is de federatie lid van het Platform Luchtkwaliteit en Geluidhinder, een periodiek overleg met de grotere Limburgse gemeenten, Rijkswaterstaat, de GGD en de provincie Limburg. In 2019 is de Natuur en Milieufederatie Limburg actief betrokken geweest bij de voorbereidingen voor het invoeren van een milieuzone in de gemeente Maastricht.

Kader Richtlijn Water (KRW)

In december 2015 trad het Stroomgebiedsbeheerplan Maas 2016-2021 in werking. Als lid van het stroomgebied brede klankbordgroep KRW-Maas was de Natuur en Milieufederatie Limburg betrokken bij de opstelling van dit plan. In 2015 heeft de Natuur en Milieufederatie Limburg een zienswijze ingediend op het ontwerp Waterplan van de provincie Limburg. In dat plan zijn onder meer de doelen en maatregelen opgenomen die betrekking hebben op het Limburgse deel van het stroomgebied van de Maas (zie ook Waterplan Limburg). De Natuur en Milieufederatie Limburg heeft ook in 2019 op verschillende fronten gepleit voor een goede borging van de KRW-maatregelen in de plannen van de provincie en de waterschappen zodat de doelen voor schoon en gezond water in 2021 kunnen worden gehaald.

Deltaplan Rivieren (Maas)

Het Deltaplan Rivieren beoogt de veiligheid tegen overstromingen te verbeteren door het riviersysteem klimaatproof te maken. Voor het onderdeel Maas was de Natuur en Milieufederatie Limburg betrokken bij de Klankbordgroep Maas die het voorportaal is van de voor het stroomgebied ingestelde Stuurgroep Maas. Ook heeft de federatie in het kader van het Regioproces deelgenomen aan de bestuurlijke en ambtelijke conferenties die de provincie Limburg organiseerde.

De inzet van de Natuur en Milieufederatie Limburg is dat de gewenste hoogwaterveiligheid langs de Maas wordt bereikt door de rivier ruimte te geven waar dat kan en het - gelet op de geomorfologische opbouw van het Maasdal - ook logisch en passend is ('Smart Rivers'-principe). Zo kan naast de veiligheid ook de ruimtelijke kwaliteit verbeterd worden. In het voorkeursscenario wordt dit principe in grote lijnen gevolgd. Wel blijft de NMF Limburg waarschuwen voor een te grote invloed van het ontgrondend bedrijfsleven op de plannen. Hierdoor kunnen de principes in het gedrang komen. In dit kader is in samenwerking met het Limburgs Landschap een analyse gemaakt van de grondposities van de delfstoffenwinners in het Noord-Limburgse Maasdal, zie de publicatie hierover in Limburgs Milieu 02-2019.

Deltaplan Zoetwater

Als onderdeel van het Deltaplan Zoetwater is op initiatief van de oostelijke en zuidelijke provincies een plan opgesteld voor de droogteproblematiek op de hoge zandgronden, het zogenoemde Deltaplan Hoge Zandgronden. Op 7 september 2015 ondertekenden de samenwerkende partijen in Zuid-Nederland - onder wie de Natuur en Milieufederatie Limburg - de belangrijke Bestuursovereenkomst Hoge Zandgronden. In deze bestuursovereenkomst zijn financiële afspraken vastgelegd voor de uitvoering van het Werkprogramma Hoge Zandgronden. Het uiteindelijke doel is het voor lange termijn veiligstellen van voldoende schoon grond- en oppervlaktewater. De Natuur en Milieufederatie Limburg volgt de ontwikkelingen op afstand en is betrokken bij het initiatief van Waterschap Limburg om in perioden van droogte, op innovatieve wijze gewassen van water te voorzien (sub-irrigatie) en heeft in 2019 deelgenomen in een werkgroep van het waterschap en de provincie, waarin een analyse is gemaakt van de mogelijkheden voor sub-irrigatie en de gevolgen voor het watersysteem.

Provinciaal Waterplan Limburg en Waterbeheerplan (LIWA)

In 2019 zijn door de provincie en het waterschap de voorbereidingen gestart om te komen tot een nieuw waterbeheerplan voor de periode na 2021, wanneer de vigerende waterbeheerplannen aflopen. De Natuur en Milieufederatie Limburg heeft in 2019 deelgenomen aan bijeenkomsten met stakeholders, georganiseerd door provincie en waterschap en daarbij, in nauwe samenwerking met de terreinbeherende organisaties, commentaar geleverd op de scenario's en maatregelpakketten in het kader van de zogenaamde Limburgse Integrale Wateraanpak, later veranderd in Limburgse Integrale Watersysteemanalyse (LIWA). Ten behoeve van het LIWA is door provincie en waterschap aan een consortium van adviesbureaus de opdracht gegeven een veelheid aan modelberekeningen uit te voeren om de effecten van allerlei maatregelen te bepalen, zoals het afkoppelen van aanzienlijke delen van verhard gebied (en ter plekke infiltreren van regenwater), het opzetten van stuwpeilen in de winter en

het grootschalig toepassen van sub-irrigatie in de landbouw. De Natuur en Milieufederatie Limburg is enthousiast over de zogenaamde beekdalbrede aanpak, waarbij onder ander de beek zelf wordt verondiept en versmald en drainage in het beekdal wordt verwijderd en ziet graag dat dit principe breed wordt toegepast. De waterhuishouding van de natte natuurplekjes moet volgens de NMF Limburg beter beschermd worden en in de toekomstige waterbeheerplannen moet daar nadrukkelijk op worden ingezet.

Waterbeheerprogramma

Elke zes jaar leggen waterschappen het beleid en de aanpak die nodig is om de watertaken goed te kunnen uitvoeren vast in een zogeheten Waterbeheerprogramma (WBP). Het huidige WBP loopt af in 2021 en in 2019 zijn de voorbereidingen gestart voor een nieuw WBP voor de periode 2022-2027. De eerste stap is het bepalen van de richting. Waterschap Limburg heeft in dat kader ook de Natuur en Milieufederatie Limburg uitgenodigd om commentaar te leveren op het werkdokument, dat opgedeeld is in de thema's waterveiligheid, klimaatadaptatie, zuiveren en waterkwaliteit. De Natuur en Milieufederatie Limburg onderschrijft de daarin vervatte hoge ambitie om tot een herijking van het complete watersysteem te komen, met als sleutelfactor het herstel van de sponswerking van het landschap.

Water in balans

In juni 2016 is er sprake geweest van hevige regenbuien die geleid hebben tot extreme wateroverlast in het buitengebied, met name in landbouwgebieden. Deze wateroverlast is een gevolg van de klimaatsveranderingen die leiden tot een hogere neerslaghoeveelheid en een groter aantal dagen met hoge neerslaghoeveelheden. De ingrijpende veranderingen die de aarde ondergaat, worden aan de hand van dit soort fenomenen ook daadwerkelijk zichtbaar, in dit geval op eigen Limburgs grondgebied.

Om in de toekomst te kunnen voorsorteren op de gevolgen van de klimaatsveranderingen en de toename van neerslag, is het waterschap het project Code Oranje in Noord- en Midden-Limburg en het project Boost in Zuid-Limburg, begonnen. Na de fusie van de twee waterschappen is door het nieuwe Waterschap Limburg Code oranje en Boost verenigd in het actieprogramma Water in balans. De NMF Limburg is vertegenwoordigd in het bestuurlijk overleg, waarin zij zich vooral zal inzetten voor maatregelen gericht op het vasthouden van het water bij de bron middels infiltratie in zowel landelijk als stedelijk gebied, gevolgd door de aanleg van retentiebekkens. Pas op de laatste plaats komt het vergroten van de afvoercapaciteit in beeld omdat hiermee vaak problemen naar lageregelegen gebieden worden afgewenteld. Verder spreekt het voor zich dat droogteminnende gewassen niet in de beekdalen worden geteeld.

Ondersteuning waterschap bestuurders

De NMF Limburg heeft in 2019 waterschap bestuurders geïnformeerd over lopende zaken door deelname aan waterberaad. Het waterberaad heeft 2 keer plaats gevonden in 2019. In maart en september. In maart stond de waterverkiezingen op de agenda.

Programmatische Aanpak Stikstof

In ruim 130 van de 160 Nederlandse Natura 2000-gebieden kampt de natuur met een te hoge belasting door stikstof. De Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) moet zorgen voor evenwicht tussen natuur en economie. De PAS moet economische ontwikkeling van landbouwbedrijven rondom de Natura 2000-gebieden mogelijk maken, maar ook perspectief bieden voor het herstel en de ontwikkeling van de belangrijkste natuurwaarden die zijn vastgelegd in het Europese natuurbeleid. De PAS is per 1 juli 2015 in werking getreden na een inspraakprocedure en na goedkeuring van het parlement.

Op 17 mei 2018 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State aan het Europese Hof van Justitie (Hof) meerdere prejudiciële vragen gesteld, mede naar aanleiding van bezwaarschriften van Werkgroep Behoud de Peel, over of het Programma Aanpak Stikstof (PAS) voldoet aan de Habitatrichtlijn. Op 7 november 2018, heeft het Hof deze vragen beantwoord. De uitspraak van de Raad van State op 29 mei 2019 heeft tot veel commotie geleid. In het kort houdt de uitspraak over het PAS in dat er bij een voorgenomen ingreep of activiteit die stikstof uitstoot, geen maatregelen mogen worden betrokken die al verplicht waren in het kader van de Habitatrichtlijn om de instandhoudingsdoelen te halen. Ook mogen er geen maatregelen worden genomen waarvan het effect nog niet vaststaat. De stikstofdepositie wordt voor 46% veroorzaakt door de landbouw, 32% komt uit het buitenland (ook door met name landbouw). Woningbouw is verantwoordelijk voor maar circa 0,6%, terwijl juist woningbouw nu veelal stilstaat. Er kan gekozen worden voor provinciale saldering; 30% afkomen bij het intrekken van vergunningen. Overigens kan een onherroepelijke vergunning ook ingetrokken worden, als blijkt dat er schade is op Natura 2000-gebieden. Een ADC-toets is lastig bij veehouderijen, want wat is hierbij het algemeen openbaar belang? Bij een vergunningvrije drempelwaarde, bestaat het risico op cumulatie. In alle sectoren zijn maatregelen nodig, ook al draagt de landbouw het meeste bij aan de stikstofuitstoot. Volgens het CBS is tweederde van Nederland in gebruik door landbouw, terwijl de sector maar 2,4% van het BNP uitmaakt. De NMF Limburg heeft in 2019 deelgenomen aan diverse overleggen met betrekking tot stikstof onder meer een overleg waarin juristen, de Brabantse Natuur en Milieufederatie, Greenpeace, MOB en Vereniging Leefmilieu vertegenwoordigd zijn.

Intensieve veehouderij (participatie in Schone Stallen Monitoring)

Een groot deel van de achterban van de Natuur en Milieufederatie Limburg is kritisch over de intensieve veehouderij en vraagt zich af of deze überhaupt duurzaam kan zijn. Een duurzame veehouderij moet volgens de Natuur en Milieufederatie Limburg voldoen aan diverse strenge criteria op het gebied van ammoniak- en fijnstofemissie, gebruik van antibiotica, dierziekten, afwaartse beweging (sanering verkeerde locaties en concentratie in de LOG's), herstel landschappelijke kwaliteit, gebruik van gecertificeerde soja, enzovoort.

In 2013 hebben de Natuur en Milieufederatie Limburg, de provincie Limburg en de Limburgse Land- en Tuinbouwbond (LLTB) een manifest met monitoringsafspraken voor de veehouderij ondertekend. Met dit manifest is bedongen dat elk jaar vier belangrijke parameters worden bekeken: ammoniak, fijnstof, geurhinder en landschappelijke kwaliteit. Als de resultaten van deze parameters niet naar tevredenheid zijn, worden in gezamenlijk overleg maatregelen besproken om een evenwichtige ontwikkeling van de veehouderij in Limburg te stimuleren. Uit de laatste monitoringsrapportage bleek de veestapel opnieuw te zijn gegroeid en de

fijnstofemissie ook weer te zijn toegenomen. De conclusie is dus gerechtvaardigd dat de veehouderij momenteel nog lang geen lust voor haar omgeving is. De provincie Limburg zou begin 2019 in gesprek gaan met de NMF Limburg, de LLTB, gemeenten en experts om afrekenbare tussendoelen voor ammoniak, fijnstof en geurhinder te formuleren zodat in 2025 de veehouderij wel een lust voor haar omgeving kan zijn.

Door de uitspraak van de Raad van State inzake de PAS (programmatische aanpak stikstof) is het hele proces anders verlopen en is de vergunningverlening aan landbouwbedrijven stil komen te staan. In overleg met de partners wil de provincie onder meer via een gebiedsgerichte aanpak trachten hiervoor een oplossing te vinden. NMF Limburg wil hier graag aan meewerken, uiteraard onder voorwaarde dat de stikstofemissie en dus ook de stikstofneerslag op de gevoelige natuurgebieden aanmerkelijk naar beneden gaat.

Energie, klimaat en circulariteit

Door het energievraagstuk en de klimaatverandering groeit de noodzaak om energiebesparingsmaatregelen te nemen en over te stappen op vormen van hernieuwbare energie. De energievoorziening zal in toenemende mate overgaan van het delven van fossiele brandstoffen naar de (lokale) productie van duurzame energie zoals zonne- en windenergie. De Natuur en Milieufederatie Limburg staat middenin deze discussie. Daarom heeft zij ook bijgedragen aan de onderhandelingen die hebben plaatsgevonden rondom het Ontwerp Klimaatakkoord. Dit heeft ook geleid tot deelname van de Natuur en Milieufederatie aan de Regionale Energie Strategieën en het vormen van een samenwerkingsverband met REScoop Limburg en Buurkracht in de Participatiecoalitie. Tevens wil de federatie - samen met bedrijven en maatschappelijke organisaties - een bijdrage leveren aan de verduurzaming van productie- en consumptieketens en het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving. Circulariteit en maatschappelijk verantwoord ondernemen zijn hierbij belangrijke sleutelwoorden.

Energiebeleid, energielandschap en Regionale Energie Strategie (RES)

Als uitvloeisel van het Klimaatakkoord heeft het Rijk 30 energieregio's in Nederland opgedragen een Regionale Energie Strategie (RES) op te stellen. In onze provincie worden er twee voorbereid, Noord/Midden-Limburg en Zuid-Limburg werken elk aan een eigen RES. De regio's hebben hun startnotitie gereed en zijn op weg de concept-RES juni 2020 in Den Haag neer te leggen. De Natuur en Milieufederatie Limburg is eind 2019 uitgenodigd bij de klankbordgroep in Noord/Midden-Limburg en wordt dat nog in Zuid-Limburg.

In de RES-sen zal de Natuur en Milieufederatie haar visies inbrengen. De Natuur en Milieufederatie Limburg bepleit dat gemeenten in een vroegtijdig stadium met alle betrokkenen tot een keuze komen voor wat betreft de wenselijke energiemix in hun gemeente, en in de regio. Pas daarna zou de discussie over de locaties moeten gaan. De opwekking van hernieuwbare energie heeft gevolgen voor het landschap. Met name de aanwezigheid van windturbines en zonneparken heeft veel impact. Daarom heeft de Natuur en Milieufederatie Limburg in 2017 onderzoek laten doen naar de gevolgen van de inzet van toekomstige hernieuwbare energiebronnen voor het ruimtebeslag in de provincie. Uit dit onderzoek blijkt dat Limburg in 2050 op duurzame wijze in haar eigen hernieuwbare energievraag van - naar schatting - 94,2 PJ zou kunnen voorzien (rekening houdend met 1,5% energiebesparing per jaar). Wegens de relatief beperkte ecologische en landschappelijke impact van energieopwekking uit duurzame biomassa, bodem-, aard- en restwarmte gaat de voorkeur uit naar het toepassen van deze energiebronnen. Voor zonne- en windenergie dient wegens de relatief grote effecten op natuur en landschap en het ruimtelijk beslag, extra aandacht besteed te worden aan de ruimtelijke inpassing.

De Natuur en Milieufederatie Limburg onderkent de noodzaak van duurzame, schone energie door zon en wind. Verschillende lokale energiecoöperaties die door de Natuur en Milieufederatie Limburg gesteund worden, hebben in 2019 actief de installatie van zonnepanelen bij particulieren bevorderd. Tevens zijn ook initiatieven voor grotere installaties met zonnepanelen tot stand gekomen en voorbereid. Eind 2019 zijn de resultaten van de energiecoöperaties (en andere vormen van participatie) tot en met dat jaar geïnventariseerd,

evenals hun voornemens voor 2020 en verder.¹ Opvallend is het aantal grotere coöperatieve projecten in voorbereiding.

	Gerealiseerd t/m 2019	In voorbereiding
Zonnepanelen	4,5 MWP	46,6 MWP
Windturbines	2,4 MW	55 MW

Gezien het grote aantal voornemens op het gebied van wind- en zonne-energie en de mogelijke effecten ervan op natuur en landschap heeft de Natuur en Milieufederatie Limburg een Windmolenvisie en een Zonnevisie op de ruimtelijke inpassingsmogelijkheden in Limburg opgesteld en breed gedeeld. De ruimtelijke mogelijkheden zijn in kaart gebracht en ook breed gedeeld.

Servicepunt Energie Lokaal Limburg

Steeds meer mensen kiezen ervoor om minder afhankelijk te worden van fossiele energie, van de grote energiemaatschappijen en de almaar stijgende prijzen van gas en elektriciteit. Zij organiseren zich en richten een samenwerkingsverband, vaak een coöperatie, op om energie te besparen of zelf duurzame energie op te wekken. De Natuur en Milieufederatie Limburg ondersteunt deze initiatieven door middel van het Servicepunt Energie Lokaal Limburg (SELL). Het servicepunt heeft hiervoor goede contacten met gemeenten, provincie Limburg, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, de andere milieufederaties en landelijk met het kennisplatform Hier Opgewekt.

Het servicepunt maakt deel uit van een netwerk van andere service- en steunpunten die bij de Natuur en Milieufederaties zijn ondergebracht. SELL is in Limburg uniek in de specifieke ondersteuning van deze doelgroepen. Het servicepunt beheert hiervoor een gespecialiseerde bibliotheek, geeft een nieuwsbrief uit, adviseert, organiseert themabijeenkomsten, workshops en zorgt voor onderlinge verbinding door geregeld platformbijeenkomsten te organiseren. Het verwijst door en vertegenwoordigt op verzoek de Limburgse energiecoöperaties of andere initiatieven bij overleg of door deelname aan organisatiestructuren zoals de Regionale Energie Alliantie Noord- en Midden-Limburg. De coördinatie en uitvoering van SELL is in handen van de Natuur en Milieufederatie Limburg.

De activiteiten vanuit SELL zijn talrijk. In dit jaarverslag geven we enkele voorbeelden. Er zijn in 2019 vier themabijeenkomsten georganiseerd, rondom de thema's:

- Energiebesparing (locatie: Enexishuis te Maastricht)
- In- en verkoop van energie
- Coöperatieve aanpak van warmtenetten
- De Participatiecoalitie (deze is op het laatste moment geannuleerd omdat de avond te vroeg kwam voor enkele stakeholders).

De thema-avonden worden bezocht door vertegenwoordigers van Limburgse energiecoöperaties, belangstellende overheden, bedrijven en particulieren.

¹ Bron: Lokale Energie Monitor 2019 – HIER opgewekt

Het bestuurlijk platform SELL is in 2019 vier keer bijeengekomen. Tijdens deze bijeenkomsten is o.a. uitgewisseld over actuele ontwikkelingen bij energiecoöperaties, de lobby bij provinciale politieke partijen, de positie van energiecoöperaties in de Regionale Energie Strategieën, de Participatiecoalitie, nauwere samenwerking tussen REScoop Limburg (koepel van energiecoöperaties) en SELL.

In het kader van belangenbehartiging is door SELL – in aanloop naar de verkiezingen van Provinciale Staten – mede namens de Limburgse energiecoöperaties een brief geschreven aan alle politieke partijen om de visie van de energiecoöperaties in de energietransitie te verduidelijken. Met vertegenwoordigers van zes partijen is het gesprek aangegaan om dit kracht bij te zetten. Een vervolgesprek met gedeputeerde heeft geleid tot een gezamenlijk projectvoorstel door REScoop Limburg en SELL met betrekking tot het opleiden van projectleiders voor zon-, wind-, water- en warmteprojecten, en algemene ondersteuning voor en kennisopbouw door coöperaties. Dit was eind 2019 nog in behandeling bij de provincie.

Er is regelmatig verwezen naar relevante informatie of deskundigheid en er zijn initiatiefnemers met elkaar in contact gebracht. Er zijn in 2019 vier nieuwsbrieven verstuurd door SELL.

SELL en de NMF Limburg zijn verder betrokken bij verschillende projecten die hierna worden toegelicht, te weten:

- Stimulering nieuwe lokale energiecoöperaties
- Dubbel Duurzaam
- Opleiding energiecoaches-energieverkenners
- Interregproject RHEDCOOP
- Duurzame opwek met zon-pv op parkeerplaatsen
- De Participatiecoalitie

Stimulering nieuwe lokale energiecoöperaties

In 2016 is de NMF Limburg in Noord- en Midden-Limburg gestart met het project stimulering nieuwe lokale energiecoöperaties. Resultaat: eind 2018 waren er vijf coöperaties opgericht, namelijk in Nederweert (NEWECOOP), Beesel (Joris Wekt Op), Echt-Susteren (Echt-Susteren Energie), Roerdalen (Duurzaam Roerdalen) en Maasgouw (Duurzaam Maasgouw). Het succesvolle project kreeg een vervolg in Parkstad. De acht Parkstadgemeenten hebben opdracht gegeven om ook daar de cyclus van drie workshops per gemeente te gaan organiseren. Eind 2019 waren er twee energiecoöperaties opgericht, namelijk De Omslag in Voerendaal en Energiek Brunssum. In Beekdalen is eind 2019 een groep actief die mogelijk nog komt tot het oprichten van een energiecoöperatie.

Dubbel Duurzaam

De Natuur en Milieufederatie Limburg is in 2014 met de gemeente Sittard-Geleen het project Dubbel Duurzaam gestart. Doel van het project is tweeledig: (1) ondersteunen van woningeigenaren bij het realiseren van energiebesparingen in hun woning en (2) levensloopbestendig maken van de woning. In 2016 is de overgang voorbereid naar een afzonderlijke stichting die voor meerdere gemeenten in Zuid-Limburg het project uitvoert. De Natuur en Milieufederatie Limburg heeft daarvoor coaches opgeleid en heeft tevens de kwaliteit van de adviezen bewaakt. Nadien heeft NMF Limburg afstand genomen van de uitvoering maar bleef zitting hebben in de Raad van Advies van de stichting. Het aantal uitgevoerde

maatregelen in woningen bleef achter bij de verwachtingen. Daarom wordt het proces van de 'klantreis' nog verder geoptimaliseerd.

Opleiding energiecoaches

In 2019 is een cursus gegeven voor energiecoaches/energieverkenners. Hieraan hebben 9 personen deelgenomen. Deze coaches gaan werken voor de energiecoöperaties in Limburg.

Ook is eind 2019 een cursus in voorbereiding voor energiecoaches die gaan werken voor woningcorporatie Woonwenz. Eerder heeft de Natuur en Milieufederatie Limburg energiecoaches opgeleid in opdracht van gemeente Maastricht. In 2019 zijn in opdracht van de gemeente de coaches aanvullend opgeleid ten behoeve van advisering aan Verenigingen van Eigenaren. Ook de rapportage die de coaches opleveren is daartoe aangepast. Daarnaast hebben zij vanuit Natuur en Milieufederatie Limburg extra begeleiding in de praktijk gekregen en intervisie.

Interregproject RHEDCOOP

De Natuur en Milieufederatie Limburg is een van de vijftien partners in het Europese interregionale subsidieproject RHEDCOOP: Renovatie en Hernieuwbare Energie Diensten via Coöperaties. Het project beoogt om ESCO-modellen te ontwikkelen in Vlaanderen en Zuid-Nederland, waarmee op coöperatieve wijze particuliere woningen, publieksgebouwen en gemeenschapsvoorzieningen verduurzaamd kunnen worden. Er worden 11 pilots voorbereid. Het project loopt vanaf april 2018 tot april 2021. De Natuur en Milieufederatie Limburg is één van de kennispartners. Zij wil met dit project via SELL de energiecoöperaties meenemen in kennisdeling en kennisontwikkeling. Ook met de collega milieufederaties wordt de verworven kennis gedeeld.

Duurzame opwek met zon-pv op parkeerplaatsen

De Natuur en Milieufederatie Limburg heeft van de provincie Limburg opdracht gekregen om de uitrol van duurzame elektriciteitsopwekking op parkeerplaatsen en -terreinen te helpen versnellen. Daartoe ontwikkelt de federatie samen met een externe partij businesscase die tot voorbeeld kunnen dienen voor eigenaren/beheerders van parkeerterreinen. De achterliggende afwegingen en businesscases zullen breed gedeeld worden. Het project loopt tot oktober 2020.

De Participatiecoalitie

In het verlengde van het klimaatakkoord zijn er landelijk middelen vrijgemaakt voor de Participatiecoalitie. De Participatiecoalitie bestaat uit vijf maatschappelijke organisaties: De Natuur en Milieufederaties, HIER, LSA Bewoners, Buurkracht en Energie Samen (in Limburg vertegenwoordigd door REScoop Limburg). Met de gezamenlijke kennis en ervaring komen goede plannen tot stand waar bewoners bij betrokken zijn en achter staan. De Participatiecoalitie heeft geen winstoogmerk, maar wél oog voor mens, natuur en omgeving. Er is veel kennis van wat er lokaal speelt en er wordt gebruik gemaakt van een uitgebreid lokaal netwerk. Hiermee wordt de kans dat energieprojecten in gemeenten of regio slagen veel groter.

Wat biedt de Participatiecoalitie voor gemeentes?

- ✓ Kennis en voorbeelden van succesvolle buurtaanpakken en energieprojecten
- ✓ Praktisch advies over burgerparticipatie bij de Regionale Energiestrategie (RES)
- ✓ Advies en ondersteuning bij het betrekken van omwonenden bij de inrichting van gebieden en lokaal eigenaarschap van wind- en zonneparken
- ✓ En begeleiding van ongeveer 10 bewonersinitiatieven die hun wijk met een eigen plan aardgasvrij willen maken

Wat biedt de Participatiecoalitie voor bewoners?

- ✓ Ondersteuning van initiatieven met onze kennis en ons netwerk
- ✓ Verbinding met gemeentes en relevante partijen zoals bedrijven en kennisinstellingen
- ✓ Kennis en voorbeelden van succesvolle (buurt)projecten zodat het wiel niet opnieuw hoeft worden uitgevonden

In Limburg is het Servicepunt Energie Lokaal Limburg (SELL) het contactadres voor ondersteuning en advies. Ook brengen wij natuur- en landschapsorganisaties, agrariërs, lokale energie-initiatieven en energiecoöperaties bij elkaar.

Circulariteit

We leven in een lineaire economie, waarbij alle producten die we gebruiken uiteindelijk afval worden. De Natuur en Milieufederaties hebben als ambitie gesteld om toe te werken naar een circulaire economie in 2040. Een economie waarbij grondstoffen zo lang mogelijk in de keten blijven. Waarbij niet onnodig 'virgin' materialen aan de aarde onttrokken worden, en er geen sprake meer is van afval. Door de unieke rol van de Natuur en Milieufederaties zijn we in staat om de circulaire economie op lokaal en regionaal niveau te versnellen door:

- Het bieden van handelingsperspectief aan initiatiefnemers, consumenten en overheden
- Het ondersteunen van lokale initiatieven en het sluiten van ketens
- Agendering van knelpunten in de transitie op het juiste niveau
- Bij te dragen aan relevante beleidsontwikkeling en de uitvoering daarvan

De Natuur en Milieufederatie Limburg heeft in 2019 deelgenomen aan het landelijke Expertteam Circulaire Economie. Gezamenlijk is er een instrument ontwikkeld, het servicepunt circulair met een eigen website <https://servicepunt-circulair.nl/>. Hiermee zijn we landelijk en regionaal goed zichtbaar en vindbaar. Dit middel stelt ons in staat om positie in te nemen en onze rol te pakken in het circulaire krachtenveld op alle niveaus. Ook zijn er in Limburg verkennende gesprekken gevoerd met de Limburgse Werkgeversvereniging en met het trainingsinstituut Circo, hun programma ondersteunt bedrijven om aan de slag te gaan met circulaire business. Tevens wordt er eind 2019 gezocht naar aansluiting bij het Interregprogramma 'Puur Natuur: 100% Biobased'. Dit project beoogt dat de textielindustrie hoogwaardige vezels en garens ter beschikking krijgt op basis van 100% biobased materialen.

Communicatie

Communicatie is een belangrijk onderdeel van de dagelijkse bezigheden van de Natuur en Milieufederatie Limburg. Om de belangen van natuur en milieu in het maatschappelijke debat goed te kunnen vertegenwoordigen is de federatie in een permanente dialoog met haar omgeving. De Natuur en Milieufederatie Limburg communiceert met verschillende doelgroepen, zoals burgers, overheden, natuur- en milieuorganisaties en diverse media. Zij wil met deze doelgroepen informatie over natuur en milieu en haar werkzaamheden uitwisselen en daar waar raakvlakken zijn samenwerken. Ook wil ze draagvlak creëren voor haar opvattingen en standpunten.

Communicatieplan

Het communicatiebeleid in 2019 is gebaseerd op het geactualiseerde communicatieplan 2019-2020. De focus lag met name op het versterken van sociale mediakanalen en het ontwikkelen van een nieuwe corporate website. Het aantal persmomenten is licht toegenomen, onder meer door de betrokkenheid van de milieufederatie bij de stikstofproblematiek.

Limburgs Milieu

Het tijdschrift Limburgs Milieu is een kwartaalblad waarin journalistieke aandacht is voor onderwerpen die te maken hebben met natuur, milieu, energie, duurzaamheid en natuurlijk de Natuur en Milieufederatie Limburg zelf. In 2019 beleeft Limburgs Milieu de 33ste jaargang en wordt gedrukt op milieuvriendelijk FSC-gecertificeerd papier. Het tijdschrift heeft een oplage van 600 stuks en telt 550 abonnees. Abonnees zijn donateurs van de Natuur en Milieufederatie Limburg en overheden.

Digitale en nieuwe media

De website is het online visitekaartje van de Natuur en Milieufederatie Limburg. Gemiddeld trok de website in 2019 per maand 703 bezoeken, in totaal 8.433 (in 2018 per maand 809 en in totaal 9.718 bezoeken). In totaal zijn 28.096 pagina's weergegeven. Het totale aantal mensen dat de Natuur en Milieufederatie Limburg via sociale media volgt is in 2019 toegenomen. Naast de reguliere Facebook-pagina beheert de federatie ook de community-pagina 'Tihange, nee bedankt' (met 1.887 volgers).

Sociale media 2012-2019

Sociale media	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Facebook likes	250	320	400	560	2.040	2.082	2.042	2.078
Twitter volgers	300	450	600	800	892	936	995	1021

Promotie en waterwandelingen

Tijdens diverse vergaderingen en bijeenkomsten zijn de werkzaamheden van de NMF Limburg belicht. Er stonden banners en er werden informatiemappen uitgereikt met daarin het tijdschrift Limburgs Milieu, folders en een aanmeldingsformulier.

De waterwandelingen zijn in 2019 goed verlopen en in totaal 63 keer uitgevoerd. Dit komt mede door een effectieve promotie, waaronder het versturen van een digitale nieuwsbrief, het plaatsen van advertenties in Limburgs Milieu en berichten op sociale media.

Aantal geboekte waterwandelingen 2015-2019

Activiteit	2015	2016	2017	2018	2019
Waterwandelingen	30	26	98	100	63

Vraagbaak burgers

De Natuur en Milieufederatie Limburg wil een vraagbaak zijn voor haar achterban. Individuele burgers en groepen kunnen bij haar terecht voor informatie over ruimtelijke ordening, natuur, milieu en juridische procedures. In 2019 is de federatie wekelijks gemaild of gebeld met vragen over diverse thema's, zoals ruimtelijke plannen, intensieve veehouderij, bomenkap of milieuverontreiniging. De vragen zijn afkomstig uit de hele provincie Limburg. Sommige vragen kunnen direct worden afgehandeld door middel van parate kennis of doorverwijzing naar overige instanties. Andere vragen zijn echter vrij complex of kennen een dusdanig natuur- of milieubelang dat de kwestie nader uitgezocht moet worden voor een goed advies. In sommige gevallen is het natuur- of milieubelang zo groot dat de kwestie wordt opgepakt als nieuw project. Daartoe heeft de Natuur en Milieufederatie Limburg een specifieke beslisboom ontwikkeld. Het natuurbelang wordt daarbij onder meer bepaald door ligging in goud- of zilvergroene natuurzones (volgens POL 2014) of door de mate waarin ontwikkelingen leiden tot schade aan habitat van bedreigde soorten.

In 2019 zijn op deze wijze 160 vragen behandeld. Hiervan is er 2 opgepakt als project, is in 7 gevallen een uitgebreid advies afgegeven en is 151 keer een advies gegeven op basis van parate kennis of is de hulpvrager in de juiste richting doorverwezen. In alle gevallen heeft de Natuur en Milieufederatie Limburg iets voor de hulpvrager kunnen betekenen.

Aantal binnengekomen vraagbaken 2015-2019

Vraagbaak	2015	2016	2017	2018	2019
Advies gegeven	70	71	89	114	151
Uitgebreid advies gegeven	16	10	11	12	7
Als project opgepakt	12	12	6	6	2
Totaal	98	93	102	132	160

Juridische ondersteuning achterban

De Natuur en Milieufederatie Limburg vindt het belangrijk om haar achterban met raad en daad bij te staan in complexe dossiers waarbij ook vaak juridische vraagstukken spelen op het gebied van ruimtelijke ordening, milieu en natuurbescherming. In veel gevallen kan de Natuur

en Milieufederatie Limburg zelf adviseren bij juridische zaken. Voor complexere juridische kwesties heeft zij in 2019 een samenwerkingsovereenkomst gesloten met Angela Mohnen die als juriste kantoor houdt bij Leliveld advocaten in Maastricht. Deze samenwerking geeft aangesloten organisaties recht op een gratis intakegesprek (tot een uur) bij nieuwe zaken zoals zienswijze, bezwaar en beroep. Bij specifieke juridische vraagstukken hebben ze recht op telefonisch advies van maximaal een half uur. Voor verdergaande juridische ondersteuning worden aparte (financiële) afspraken gemaakt. Met deze samenwerking waarborgt de Natuur en Milieufederatie Limburg te allen tijde juridische ondersteuning van haar achterban.

Regiovergaderingen

De Natuur en Milieufederatie Limburg heeft in 2019 per regio tweemaal vergaderd met haar achterban. In elke regio is een medewerker van de Natuur en Milieufederatie Limburg initiatiefnemer en/of notulist en zit een bestuurslid de vergadering voor. Er wordt gesproken over (lokale) onderwerpen waarmee zowel de federatie als de groepen zich bezighouden. De vergaderingen zijn een prima manier om op een persoonlijke en informele wijze informatie uit te wisselen en af te stemmen.

Overzicht deelname regiovergaderingen

Regio	2015	2016	2017	2018	2019
Regio Noord	26	19	23	20	30
Regio Midden	20	20	12	26	40
Westelijke Mijnstreek	30	41	29	26	34
Parkstad	10	17	25	30	37
Maastricht en Heuvelland	18	27	19	22	34
Totaal	104	124	108	127	175

Contact Statenleden en gedeputeerden

De Natuur en Milieufederatie Limburg vindt het belangrijk dat leden van Provinciale Staten bij haar terecht kunnen met vragen over natuur-, milieu- en ruimtelijkeordeningsbeleid. In 2019 beantwoordde ze diverse vragen van Statenleden en adviseerde ze ongevraagd en op verzoek. Tevens voerde de federatie meerdere malen overleg met gedeputeerden over majeure projecten en ontwikkelingen in Limburg. Zoals reeds eerder vermeld, voerde de NMF Limburg met de meeste Statenfracties overleg in het kader van de Provinciale Statenverkiezingen 2019.

Samenwerking

De Natuur en Milieufederatie Limburg legt de nadruk op haar rol als federatie. Zij spreekt namens een achterban van circa honderd aangesloten natuur- en milieuorganisaties en niet als een zelfstandige partij. Hiervoor is het noodzakelijk om actief te communiceren en af te stemmen met deze aangesloten groepen. Dit gebeurt regelmatig en over uiteenlopende onderwerpen. Ook werkt de federatie nauw samen met andere organisaties aan het behoud en herstel van natuur en milieu in Limburg. Dat doet ze op verschillende niveaus: lokaal (met de natuur- en milieuorganisaties in de regio), provinciaal (samen met de overige bewoners van het GroenHuis en de natuurbeheerders) en landelijk (met de andere Natuur en Milieufederaties). Hoewel er grote verschillen bestaan tussen al deze organisaties, hebben ze allemaal eenzelfde doel voor ogen: opkomen voor het belang van natuur en milieu.

Aangesloten organisaties

Het aantal organisaties dat bij de federatie is aangesloten, schommelt rond de honderd. Deze groepen vormen als het ware het bestaansrecht van de Natuur en Milieufederatie Limburg en zijn de ogen en de oren in het veld. De federatie ondersteunt en coördineert dit veelkleurige gezelschap en wil een vraagbaak voor hen zijn. Ook spreekt de Natuur en Milieufederatie Limburg namens de groepen met overheid en andere instanties. In 2019 hebben zich 4 organisaties afgemeld en 5 organisaties aangemeld. Op 31 december 2019 waren er 103 natuur- en milieuorganisaties aangesloten bij de Natuur en Milieufederatie Limburg.

Aangesloten organisaties 2012-2019

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Aantal aangesloten organisaties	104	100	103	99	95	98	102	103

Ontmoetingsdag

In 2017 is de naam van de achterbandag gewijzigd in ontmoetingsdag. Ook heeft de bijeenkomst een andere opzet gekregen. Naast de achterban worden ook andere personen en organisaties waar de NMF Limburg regelmatig contact mee heeft uitgenodigd. Deze jaarlijkse dag vond plaats op woensdag 13 november 2019 bij de ECI Cultuurfabriek in Roermond. De ontmoetingsdag was dit jaar gecombineerd met het afscheid van Hans Heijnen. De middag bestond uit ontvangst van de gasten, een minisymposium met gastspreker prof. dr. ir. R. Rabbinge en een forumdiscussie o.l.v. Frans Pollux. Aansluitend was er een receptie ter gelegenheid van het afscheid van voormalige directeur Hans Heijnen. Gouverneur Bovens maakte van deze gelegenheid gebruik om Hans Heijnen te benoemen tot Limburger van Verdienste. Tijdens de receptie was er volop ruimte om te netwerken.

GroenHuis

Het GroenHuis is een bedrijfsverzamelgebouw voor organisaties die zich inzetten voor natuur, milieu en landschap in Limburg. Huidige bewoners van het GroenHuis zijn: de Natuur en Milieufederatie Limburg, IVN Limburg en het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg. Gezamenlijk participeren deze organisaties in Stichting Het GroenHuis. Het GroenHuis is gevestigd op de tweede verdieping in het voormalige belastingkantoor aan de Kapellerpoort 1 te Roermond. De Stichting het GroenHuis blijft, zij het met bescheiden ambities, bestaan. Desalniettemin wil zij een aanspreekpunt zijn voor natuur-, milieu- en landschapskwesties. Waar mogelijk zoeken de organisaties elkaar op en werken ze samen.

Landelijk netwerk

In elke provincie is een Natuur en Milieufederatie actief. Medewerkers van deze federaties vergaderen enkele malen per jaar in Utrecht. Deze bijeenkomsten worden gebruikt om kennis uit te wisselen en elkaars standpunten te vernemen. Ook worden projecten en campagnes besproken en opgestart. De twaalf federaties werkten in 2019 samen rondom de thema's: ruimte/natuur, energie/bedrijven, voedsel/landbouw, circulaire economie en communicatie. Er is een landelijke website: www.natuurenmilieufederaties.nl.

Federatiedag 2019

De Federatiedag is een informele bijeenkomst voor medewerkers van de twaalf provinciale Natuur en Milieufederaties. Deze dag wordt ieder jaar door een andere federatie georganiseerd. Op 24 mei 2019 was de Natuur en Milieufederatie Limburg aan de beurt. De dag is gehouden in Natuurtuinen Jekerdal van het CNME Maastricht. Men kon die dag kiezen uit verschillende workshops en wandelingen. De dag is afgesloten met een buffet. Verder was er genoeg tijd om te netwerken.

Terreinbeheerders

De Natuur en Milieufederatie Limburg werkt nauw samen met de terreinbeheerders het Limburgs Landschap, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer. De organisaties zitten geregeld bij elkaar in het zogenaamde Natuurbeschermingsoverleg met als doel informatie-uitwisseling, onderlinge afstemming, gezamenlijke standpuntbepaling en beleidsbeïnvloeding op strategische dossiers op het vlak van natuur, landschap, water, landbouw en ruimtelijke ordening. Bij dit overleg is ook de provincie Limburg (Cluster Natuur) betrokken. De provincie brengt zelf ook agendapunten in, waarover zij de mening van de NB-organisaties wilt horen. De Natuur en Milieufederatie Limburg levert de voorzitter en secretaris van het Natuurbeschermingsoverleg. Het overleg kwam in 2019 zes keer bij elkaar. De vergaderingen worden voorbereid door de Agendacommissie, waarvan de NMF Limburg ook de voorzitter levert. Ook de Agendacommissie vergaderde in 2019 zes keer.

Provinciale Commissie Omgevingskwaliteit Limburg

De Natuur en Milieufederatie Limburg zit met vertegenwoordigers van diverse overheden en maatschappelijke organisaties om de tafel in de Provinciale Commissie Omgevingskwaliteit Limburg (PCOL). In de commissie behartigt de Natuur en Milieufederatie Limburg de belangen van natuur en milieu. Belangrijke agendapunten in 2019 waren het mobiliteitsprogramma, de N266 Randweg Nederweert en het Ontwerp Provinciaal Inpassingsplan Spoorverdubbeling Heerlen-Landgraaf. Verder is stilgestaan bij de rol van PCOL bij de inwerkingtreding van de nieuwe Omgevingswet.

Faunabeheer Eenheid Limburg (FBE)

De Natuur en Milieufederatie Limburg heeft vanaf juni 2017 een zetel in het Algemeen Bestuur van de Faunabeheer Eenheid Limburg. In de Wet natuurbescherming en de Omgevingsverordening Provincie Limburg is bepaald dat het bestuur van de FBE Limburg uitgebreid dient te worden met drie vertegenwoordigers van een selectie uit de relevante Maatschappelijke Organisaties (MO's). In Limburg zijn dat bestuursleden die voorgedragen zijn door de Dierenbescherming, het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg en de Natuur en Milieufederatie Limburg. Het Algemeen bestuur kwam in 2019 twee keer bij elkaar over actuele faunabeheerplannen, zoals FBP Afschotvrij natuurgebied voor onderzoek alternatief beheer, FBP Edelherten, FBP Ganzenbeheer, FBP Reewild, FBP Exoten, Verwilderde Dieren & Onbeschermde Diersoorten.

Klankbordgroepen en overleggen

De Natuur en Milieufederatie Limburg heeft in 2019 aan diverse klankbordgroepen en overleggen deelgenomen, waaronder (niet uitputtend) de Natuur en Milieufederaties landelijk, Klankbordgroep Energielandgoed Wells Meer, meedenkgroep Energiepark Abdissenbosch, Meedenkgroep Samenwerkend Groen Weert, Greenport Venlo, N280, CZW, Overleg Peelvenen, Adviesgroep Buggenumse Veld, NL Zoemt, Samenwerkingsverband IJzeren Rijn, bestuurlijk overleg Nationaal Landschap Zuid-Limburg, Themagroepen Vrijtijdseconomie en Landschap Nationaal Landschap Zuid-Limburg, Euregioraad Maas-Rijn, comité van toezicht OP-Zuid, commissie Platteland in Ontwikkeling (PIO), provinciaal Platform Luchtkwaliteit, provinciaal Platform Geluid, platform Luchtkwaliteit Maastricht, Coördinatieteam Regionale Energie Alliantie Noord en Midden Limburg, Energieoverleg, Klankbordgroep verbreding A2 Het Vonderen-Kerensheide, Faunabeheereenheid, PCOL, Klankbordgroep N2000-beheerplan Grensmaas en overleg REScoop Limburg (plaatsing windturbines). In deze klankbordgroepen en overleggen behartigt de Natuur en Milieufederatie Limburg de belangen van natuur en milieu en brengt zij haar standpunten en visies – meestal na consultatie van haar achterban en de terreinbeheerders – naar voren. Daarnaast was de vertrekkende directeur van de Natuur en Milieufederatie Limburg voorzitter van de Provinciale Adviescomm

Nationale Postcode Loterij

Via de overkoepelende Natuur en Milieufederaties ontvangt de Natuur en Milieufederatie Limburg financiële steun. Dit betreft een jaarlijkse vaste bijdrage en daarnaast bijdragen op projectbasis zoals in 2019 voor Plan Boom.

Al 24 jaar steun van de Postcode Loterij.

Tijdens het jaarlijkse Goed Geld Gala maakt de Nationale Postcode Loterij bekend welke bedragen zij doneren aan goede doelen. Dankzij de deelnemers van de Postcode Loterij gaat er in 2020 ruim 376 miljoen euro naar 123 goede doelen die zich inzetten voor mens en natuur. De Natuur en Milieufederaties horen al sinds 1996 bij de goede doelen die op een bijdrage mogen rekenen. De Natuur en Milieufederaties ontvangen dit jaar opnieuw een vaste bijdrage van 2,25 miljoen euro van de Postcode Loterij: een aanzienlijk bedrag waar wij ontzettend blij mee zijn.

Op de foto: Sonja Sars (Netwerksecretaris), Postcode Loterij ambassadeurs Winston Gerschtanowitz en Gaston Starreveld, Annie van de Pas (netwerkdirecteur) en Postcode Loterij ambassadeur Martijn Krabbé – Foto: Roy Beusker Fotografie

10 miljoen bomen

In het najaar van 2019 vielen we ook nog eens extra in de prijzen, toen bekend werd gemaakt dat Plan Boom mede dankzij de Postcode Loterij van start kon gaan. Met een extra schenking van 2,25 miljoen euro gaan we de komende vier jaar in heel Nederland 10 miljoen bomen planten. “Plan Boom geeft iedereen de kans om direct iets bij te dragen voor het klimaat door mee te doen aan het planten van deze bomen. Daarom ben ik er zo trots op dat we dit plan, samen met een brede coalitie van partners, dankzij de bijdrage van de Postcode Loterij nu kunnen gaan realiseren”, licht een enthousiaste Netwerkdirecteur Annie van de Pas toe. De Natuur en Milieufederaties zijn de Postcode Loterij en alle deelnemers enorm dankbaar voor hun bijdrage. Met hun steun kunnen we ons blijven inzetten voor mooie en duurzame provincies.

Organisatie

De Natuur en Milieufederatie Limburg heeft in het GroenHuis in Roermond een professioneel bureau van specialisten op het gebied van ruimtelijke ordening, landbouw, water, milieu, energie, voorlichting en communicatie. Deze medewerkers zijn dagelijks beschikbaar voor vragen van aangesloten organisaties maar ook van burgers en overheden. Het bestuur van de Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg is belast met het besturen van de federatie.

Bestuur

De bestuursleden besturen niet alleen de Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg, maar volgen ook de ontwikkelingen in hun eigen regio en vakgebied op de voet en hebben regelmatig contact met de lokale natuur- en milieuorganisaties. Samenstelling bestuur per 31 december 2019:

Voorzitter:	Ruud Guyt
Penningmeester:	Hay Nelissen
Secretaris:	Madeleine van Mansfeld
Vice-voorzitter:	Marijke Clerx
Bestuurslid algemeen bestuur:	Philip Bossenbroek
Bestuurslid algemeen bestuur:	Peter Freij
Bestuurslid algemeen bestuur:	Erica Heymans
Bestuurslid algemeen bestuur:	Haico Offermans
Bestuurslid algemeen bestuur:	André Vollenberg
Bestuurslid algemeen bestuur:	René Walenbergh

Bureau

Een team van professionele medewerkers (5,7 FTE, exclusief (beleids)vrijwilligers) onder leiding van de directeur voert de werkzaamheden van de federatie uit. De huidige beleidsmedewerkers zijn generalisten met daarnaast specifieke deskundigheid op een van de inhoudelijke thema's. In 2019 vonden diverse personeelsmutaties plaats.

Medewerkers van de Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg per 31 december 2019:

Ton Hermanussen (huidige directeur)
Hans Heijnen (vertrekkende directeur)
Bart Cobben (beleidsmedewerker ruimtelijke ordening en natuur)
Grietje Lenstra (beleidsmedewerker ruimtelijke ordening en natuur)
Carel van der Zanden (beleidsmedewerker energie en duurzaamheid)
Len Dumont (medewerker communicatie)
Kim Reiners (medewerker financiën en control)
Ellen Zwart (medewerker financiën)
Karin Timmermans (medewerker secretariaat).

Ziekteverzuim en vakantie

In 2019 is het aantal dagen ziekteverzuim 34 oftewel 2 procent. Het ziekteverzuim was geraamd op 2 procent van de werkbare dagen. Ziekteverzuim is conform verwachting.

Ziekteverzuim verloop 2013-2019

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ziekteverzuim	13%	10%	3,5%	10%	13%	6,8%	2%

De voorraad aan vakantie- en roostervrije dagen bedroeg aan het begin van het jaar 284 dagen. In totaal zijn netto 204 dagen verlof opgenomen en 16 dagen uitbetaald. Eind 2019 resteerden nog 64 vakantiedagen. Hiermee is ruimschoots voldaan aan de arbeidsvoorwaarden van Natuur & Milieu.

Voorraad vakantie- en roostervrije dagen verloop 2013-2019

Vakantie- en roostervrije dagen	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Stand per 1/1	373	308	329	323	346	339	284
Opgenomen	225	329	217	224	205	234	196
Uitbetaald	84	59	65	15	52	0	24
Stand per 31/12	64	60	47	84	89	105	64
Cf arbeidsvoorwaarden mee te nemen vakantiedagen na volgende jaar	112	112	112	112	112	112	90

Vrijwilligers

De Natuur en Milieufederatie Limburg wil een aantrekkelijke organisatie zijn voor vrijwilligers. Zij worden ingezet om activiteiten te verrichten waarvoor geen of onvoldoende budget is.

Vrijwilligers bij de Natuur en Milieufederatie Limburg in 2019: 1 beleidsadviseur, 1 projectmedewerker, 9 voorlichters.

Elke vrijwilliger ontvangt bij de start van zijn werkzaamheden een vrijwilligersovereenkomst. Hierin worden de samenwerking, de afspraken, de rechten en plichten jegens elkaar vastgelegd. Alle vrijwilligers zijn verzekerd via een aansprakelijkheidsverzekering die de Natuur en Milieufederatie Limburg heeft afgesloten. Om de betrokkenheid bij de organisatie en de werkzaamheden te vergroten en om waardering voor het vrijwilligerswerk te geven, heeft de Natuur en Milieufederatie Limburg een attentiebeleid. Dit maakt onderscheid tussen de voorlichters (die een kleine financiële vergoeding ontvangen voor hun inzet) en de overige vrijwilligers.

De Natuur en Milieufederatie Limburg houdt bij welke personen belangstelling hebben voor vrijwilligerswerk onder de vlag van de federatie. Indien behoefte bestaat aan inzet van vrijwilligers voor een specifiek project en/of specifieke werkzaamheden wordt er een passend profiel opgesteld. Daarin staan een inschatting van het aantal uren werk, de betreffende werkperiode en de eisen op het gebied van kennis, ervaring en vaardigheden. Allereerst wordt gekeken of de gezochte vrijwilliger in het bestand van de Natuur en Milieufederatie Limburg voorkomt. Zo niet, dan wordt extern geworven.

Duurzame huishouding

De Natuur en Milieufederatie Limburg en de andere bewoners van het GroenHuis vinden het belangrijk om op een duurzame manier met hun huishouding om te gaan. In de praktijk betekent dit dat de etenswaren en dranken - zoals koffie, thee, melk en suiker - biologisch en/of milieuvriendelijk zijn. Dit geldt ook voor de schoonmaakmiddelen in het GroenHuis. Daarnaast stimuleert de Natuur en Milieufederatie Limburg het reizen per openbaar vervoer.

Vergaderingen en congressen worden dus zoveel mogelijk per openbaar vervoer bezocht. De Natuur en Milieufederatie Limburg werkt bovendien klimaatneutraal en compenseert haar CO₂-uitstoot. Ook wordt in het GroenHuis zoveel als mogelijk groene energie gebruikt.

CBF

De Natuur en Milieufederatie Limburg is een erkend goed doel en beschikt over het CBF-keurmerk. Wanneer een goed doel een CBF-keurmerk heeft, betekent dit dat er toezicht plaatsvindt op het bestuur, beleid, de bestedingen, fondsenwerving en verslaglegging van dat goede doel. Het CBF-keurmerk voor verantwoorde fondsenwerving en -besteding is toegekend tot 1 januari 2020.

Financiële ondersteuning

De Natuur en Milieufederatie Limburg krijgt structureel financiële steun van de provincie Limburg en de Nationale Postcode Loterij. Daarnaast voerde de Natuur en Milieufederatie Limburg in 2019 diverse betaalde projecten uit voor de provincie Limburg, diverse Limburgse gemeenten, Staatsbosbeheer, Stichting het Limburgs Landschap, Natuurmonumenten, de Nationale Postcode Loterij en Waterschap Limburg.

Samengevoegd financieel verslag

De samengevoegde jaarrekening van Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg en Steunstichting Natuur en Milieufederatie Limburg wordt sinds 2004 opgesteld volgens de Richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen (Raad voor de Jaarverslaggeving). De Natuur en Milieufederatie Limburg streeft naar een duurzame relatie tussen de mens en zijn omgeving, met speciale aandacht voor natuur, landschap en milieu in de provincie Limburg. Steunstichting Natuur en Milieufederatie Limburg heeft als doelstelling het vormen en beheren van een fonds ter financiële ondersteuning van bijzondere activiteiten van Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg die niet op andere wijze gesubsidieerd kunnen worden.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Activiteiten

De activiteiten van de Stichting Natuur en Milieufederaties Limburg bestaat uit:

- Het beïnvloeden van provinciaal, regionaal of lokaal beleid op het gebied van natuur, landschap, duurzaamheid en milieu in Limburg;
- Het coördineren, zorgen voor onderling afstemmen en faciliteren van alle organisaties (circa 100) die zich op lokaal niveau bezighouden met natuur, milieu, duurzaamheid en landschap in Limburg;
- Eerste aanspreekpunt voor inwoners, overheden en instellingen, die geconfronteerd worden met situaties waar natuur, landschap of milieu in het geding is.
- Het stimuleren van duurzaam beleid bij overheid, bedrijven en instellingen.

De activiteiten van de Steunstichting Natuur en Milieufederatie Limburg bestaat uit:

- Beheren van het fonds.

Verbonden partijen

Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg is nauw verbonden met Steunstichting Natuur en Milieufederatie Limburg, doordat beide stichtingen hetzelfde bestuur hebben. Gedurende het boekjaar heeft er geen transactie plaatsgevonden met Steunstichting Natuur en Milieufederatie Limburg. Stichting Steunfonds Natuur en Milieufederatie Limburg is ruim 15 jaar geleden door destijds de Milieufederatie in het leven geroepen om haar aandeel van het schikkingsbedrag, dat werd uitgekeerd door het composteringsbedrijf CNC uit Milsbeek in het kader van een gewonnen sluitingsprocedure, in onder te brengen. Het steunfonds heeft als belangrijkste doelstelling het vormen en beheren van een fonds ter ondersteuning van bijzondere activiteiten van Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg die niet op andere wijze gesubsidieerd kunnen worden.

Baten

In 2019 is € 733.424 aan baten gerealiseerd (2018: € 659.947). Dit is hoger dan de begroting ad € 668.718. Dit wordt met name veroorzaakt doordat er extra projecten, zoals RESsen zijn toegekend en uitgevoerd die ten tijde van de begroting onbekend waren.

Exploitatieresultaat

Het jaar 2019 werd afgesloten met een positief exploitatieresultaat voor bestemming van € 52.479. Er heeft een resultaatbestemming van negatief € 8.227 plaatsgevonden vanuit de bestemmingsreserves. Hierdoor is het exploitatieresultaat na bestemming € 59.712 positief. Aan de doelstellingen werd in totaal € 680.958 besteed. Dit is € 24.782 meer dan in 2018. Het verschil ten opzichte van de begroting kan worden verklaard doordat de werkelijke lasten ca. € 12.000 hoger zijn dan de begroting. De hogere lasten zijn met name zichtbaar in de projectkosten.

Risico's en onzekerheden

Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg is in sterke mate afhankelijk van de fondsen die derden ter beschikking stellen. In het bijzonder geldt dit voor de middelen die de provincie Limburg en Stichting Doen (Nationale Postcode Loterij) ter beschikking stellen. In 2019 bedroegen deze middelen respectievelijk € 460.158 en € 163.980 en daarmee ongeveer 85 procent van de totale opbrengsten.

De exploitatiesubsidie van de provincie Limburg wordt jaarlijks ter beschikking gesteld. De Nationale Postcode Loterij heeft een meerjarig commitment afgegeven tot en met 2021. Alhoewel Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg een brede achterban vertegenwoordigt en maatschappelijk relevante activiteiten verricht, bestaat het risico dat de ter beschikking gestelde fondsen in de toekomst worden ingeperkt. De stichting heeft, anders dan het uitvoeren van maatschappelijk relevante activiteiten en het onderhouden van intensieve contacten, geen mogelijkheden om dit risico te mitigeren.

Een eventuele inperking van de middelen die vanuit deze twee partijen ter beschikking worden gesteld is van significant belang. De stichting zal indien noodzakelijk tijdig maatregelen nemen om de gevolgen op te vangen. Hiernaast tracht de stichting haar kostenstructuur efficiënt en flexibel in te richten.

Balans

De balans geeft een compleet overzicht van de bezittingen en verplichtingen van de Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg. Het totale vermogen bedraagt € 374.391. Door het resultaat is het vermogen toegenomen met een bedrag van € 52.479. De mutaties binnen het eigen vermogen zijn hiernaast weergegeven.

	Stichtings -kapitaal	Algemene Reserve	Reserve financiering activa	Bestemmings reserve	Exploitatie reserve Provincie	Exploitatie reserve overige	Totaal
Stand per 1 januari	€ 45	€ 244.647	€ 8.276	€ 49.338	€ -/- 5.734	€ 25.340	€ 321.912
Aandeel in het resultaat		€ 749			€ 31.703	€ 27.254	€ 59.712
Toevoeging				€ 1.000			€ 1.000
Onttrekking			€ 5.441	€ 2.686			€ 8.127
Stand per 31 december	€ 45	€ 245.396	€ 5.590	€ 44.797	€ 25.969	€ 52.594	€ 374.391

Vermogensbeleid

Het eigen vermogen bestaat uit:

- Het stichtingskapitaal Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg
- Het algemene reserve Steunstichting Natuur en Milieufederatie Limburg
- De reserve financiering activa Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg
- De bestemmingsreserve Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg
- De exploitatiereserve Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg

Reserve financiering activa

De reserve financiering activa is een reserve van € 5.590 die gevormd is op voorschrift van de RJ650 (Raad voor de Jaarverslaglegging) en het rapport Accon dat in opdracht van de Natuur en Milieufederaties is opgesteld.

Bestemmingsreserve

De bestemmingsreserve wordt gevormd door het Actiefonds van de Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg en groot onderhoud gebouwen. Het Actiefonds (€ 40.494) is in het leven geroepen om aangesloten organisaties financieel te kunnen ondersteunen. Het startbedrag is afkomstig van de verkoop van de CD Limburgs Greun (1992). De reserve voor groot onderhoud bedraagt momenteel € 4.303.

Exploitatiereserve

De exploitatiereserve dient beschouwd te worden als een algemene reserve die functioneert als een buffer om onverwachte tegenvallers in de exploitatie te kunnen opvangen zonder dat een extra beroep gedaan hoeft te worden op subsidiënten. Bij exploitatiereserve wordt een onderscheid gemaakt in een provinciaal en een overige deel.

De 'exploitatiereserve provincie' bedraagt op 31 december 2019 € 25.969 positief. Volgens de subsidieverordening van de provincie Limburg van juli 2009 mag de hoogte van deze reserve circa 15% van de exploitatiesubsidie bedragen, wat overeenkomt met circa € 59.158 in 2019. De omvang van deze exploitatiereserve voldoet dus aan het provinciale beleid.

De 'exploitatiereserve overig' bedraagt € 52.594. Hieraan worden geen speciale voorwaarden gesteld.

Solvabiliteit

Per 31 december 2019 bedragen de reserves en fondsen € 374.386. Dit betekent een solvabiliteit van ca. 73% (2018: 63%). De vermogenspositie is gezond omdat 73% van de stichting eigen geld is.

Liquiditeit - financieringsbehoeftes

De liquiditeitspositie (vlottende activa minus kortlopende schulden) is € 374.005 positief toereikend. Thans bestaat geen noodzaak tot het aantrekken van externe financiering.

Onderzoek en ontwikkeling

De belangrijkste activiteiten op het gebied van onderzoek en ontwikkeling zijn gerelateerd aan de projecten zoals deze in het eerste deel van dit verslag zijn weergegeven.

Norm beheer en administratie

De kosten voor beheer en administratie worden toegekend aan de vijf onderscheiden inhoudelijke doelen. Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg hanteert voor zichzelf als uitgangspunt dat de kosten voor organisatie onder de 20% dienen te blijven. Op basis van de bestede tijd en de loonkosten is met de organisatie een bedrag gemoeid van € 118.409. Dit is 17,4% van het totale bedrag (€ 680.958) en de Natuur en Milieufederatie Limburg blijft daarmee onder de norm van 20%.

Subsidievoorwaarden

Op de provinciale exploitatiesubsidie zijn de Algemene Subwet bestuursrecht (Awb), de algemene Subsidieverordening Provincie Limburg 2017 e.v. (ASV 2017) en artikel 4:23, derde lid, sub c, van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing. De subsidie wordt definitief vastgelegd op basis van de ingediende aanvraag met een inhoudelijk verslag. Deze heeft nog niet plaatsgevonden.

Beleggingsbeleid

Tijdelijke overschot van liquide middelen wordt op een spaarrekening gestort waardoor gelden tegen een rentepercentage kunnen groeien.

Bezoldiging directie

Het toezichthoudend orgaan heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het bezoldigingsbeleid wordt periodiek geactualiseerd. Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt de Natuur en Milieufederatie Limburg de Regeling beloning directeuren van goede doelenorganisaties (zie www.goededoelennederland.nl). Voor specificatie van de beloning topfunctionarissen zie bladzijde 84.

Begroting 2020

In het jaarverslag dient de begroting voor het komende boekjaar te worden opgenomen. In ieder geval moet informatie worden verstrekt over de te verwachten inkomsten, de geplande besteding van middelen aan het goede doel en daarbinnen aan concrete programma's en activiteiten. Ook moet het jaarverslag inzicht bieden in de beoogde resultaten, het deel van de middelen dat wordt besteed aan fondsenwerving en ondersteunende functies, alsmede hoe wordt omgegaan met reserves en fondsen.

Voor 2020 zal, conform de contouren van het Beleidsplan 2018 t/m 2022 en het Coalitieakkoord van de provincie Limburg 2015-2019, de Natuur en Milieufederatie Limburg prioriteit geven aan de volgende projecten per thema:

- **Ruimte en Natuur**
Het realiseren van een goed functionerend netwerk van natuurgebieden en behoud en versterking van met name de kwaliteit van het abiotisch milieu in Limburg.
- **Milieu**
Het bevorderen van de totstandkoming van een duurzame landbouw, in het bijzonder duurzame veehouderij, zoals geformuleerd in onze landbouwvisie.
- **Energie en klimaat**
Het ondersteunen van burgers en achterban via Servicepunt Energie Lokaal Limburg (SELL) in hun streven naar energiebesparing en decentrale opwekking van duurzame energie.
- **Achterban en andere doelgroepen**
Het binden van burgers en organisaties die, gelet op de missie van de Natuur en Milieufederatie Limburg, er daadwerkelijk toe doen.
- **Communicatie**
Uitvoering Communicatieplan 2019-2020.

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2020 VOLGENS HET CBF-KEURMERK

Baten:

- Baten van particulieren	€ 4.850,00
- Baten van Bedrijven	€ -
- Baten van loterijorganisatie	€ -
- Baten van subsidies van overheden	€ 450.455,00
- Baten van verbonden organisatie zonder winststreven	€ 169.000,00
- Baten van andere organisatie zonder winststreven	€ <u>76.754,00</u>

Som van de geworven baten € 701.059,00

- Baten als tegenpresentatie voor levering van producten en/of diensten	€ -
- Overige baten	€ <u>-</u>

Som der baten € 701.059,00

Lasten:

Besteed aan doelstellingen

- Doelstelling Ruimtelijke Ordening en Natuur	€ 225.453,00
- Doelstelling Milieu	€ 117.742,00
- Doelstelling Energie en klimaat	€ 155.558,00
- Doelstelling Communicatie	€ 84.892,00
- Doelstelling Doelgroepen	€ 117.414,00
- Doelstelling Organisatie	€ <u>-</u>

€ 701.059,00

Werving kosten

- Kosten beheer en administratie	€ <u>-</u>
----------------------------------	------------

Som van de lasten € 701.059,00

Saldo voor financiële baten en lasten

- Saldo voor financiële baten en lasten	€ <u>-</u>
---	------------

Saldo van baten en lasten € -

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2020

Verdeling uitvoeringskosten naar bestemming.

	Doelstellingen								
	Ruimtelijke	Milieu	Energie en	Communicatie	Doelgroepen	Organisatie	Beheer en	Begroot	
	Ordering en natuur		klimaat				administratie	2020	
Personeelsinzet	25,00%	12,00%	13,00%	7,00%	15,00%	0,00%	28,00%	100%	
Salariskosten	€ 80.786	€ 38.777	€ 42.009	€ 22.620	€ 48.471	€ -	€ 90.480	€ 323.143	
Sociale lasten en pensioenen	€ 28.275	€ 13.572	€ 14.703	€ 7.917	€ 16.966	€ -	€ 31.668	€ 113.101	
Overige personeelskosten	€ 3.279	€ 1.574	€ 1.705	€ 918	€ 1.968	€ -	€ 3.672	€ 13.116	
Afschrijvingen	€ 968	€ 465	€ 503	€ 271	€ 580	€ -	€ 1.084	€ 3.871	
Huisvestingskosten	€ 7.334	€ 3.520	€ 3.813	€ 2.053	€ 4.400	€ -	€ 8.214	€ 29.334	
Drukwerk, porti, reis- en verblijfkosten	€ 1.362	€ 654	€ 708	€ 381	€ 818	€ -	€ 1.525	€ 5.448	
Automatiseringskosten	€ 130	€ 62	€ 67	€ 36	€ 79	€ -	€ 145	€ 519	
Kantoorkosten	€ 75	€ 36	€ 39	€ 21	€ 45	€ -	€ 84	€ 300	
Accountants-administratiekosten	€ 3.991	€ 1.916	€ 2.075	€ 1.117	€ 2.394	€ -	€ 4.470	€ 15.963	
Overige bureaunkosten	€ 5.319	€ 2.553	€ 2.766	€ 1.489	€ 3.191	€ -	€ 5.957	€ 21.275	
Algemene kosten	€ 1.756	€ 843	€ 913	€ 492	€ 1.054	€ -	€ 1.967	€ 7.025	
Financiële lasten	€ 169	€ 81	€ 88	€ 47	€ 101	€ -	€ 189	€ 675	
Dotatie aan reserves	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	
Totaal uitvoeringskosten	€ 133.444	€ 64.053	€ 69.389	€ 37.362	€ 80.067	€ -	€ 149.455	€ 533.770	
	35%	16%	18%	10%	21%	0,00%			
Verdeling Beheer en Administratie	€ 51.895	€ 24.909	€ 26.984	€ 14.530	€ 31.137	€ -	€ -149.455		
Projectkosten	€ 40.114	€ 28.780	€ 59.185	€ 33.000	€ 6.210	€ -		€ 167.289	
Totale kosten	€ 225.453	€ 117.742	€ 155.558	€ 84.892	€ 117.414	€ -	€ -	€ 701.059	

De bovengenoemde toerekening percentages zijn bepaald aan de hand van de aanwezige urenregistratie.

Investeringsen

Naar verwachting zullen de investeringen in 2020 uitsluitend bestaan uit vervangingsinvesteringen. Er zijn geen grote investeringsprojecten gepland.

Financiering

Voor 2020 wordt een sluitende exploitatie verwacht. Dit betekent dat de financieringsstructuur naar verwachting niet noemenswaardig zal wijzigen.

Personele bezetting

De personele bezetting in 2020 zal naar verwachting toenemen.

Fondsen

Zowel de provincie Limburg als de Nationale Postcode Loterij hebben voor 2020 ten opzichte van 2019 vergelijkbare fondsen toegezegd.

Verantwoordingsverklaring bestuur Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg en Steunstichting Natuur en Milieufederatie Limburg.

De leden van het Algemeen Bestuur van de Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg en Steunstichting Natuur en Milieufederatie Limburg hebben allen een integriteitsverklaring ondertekend waarin zij aangeven dat zij onafhankelijk en integer handelen. Zij zijn alert op belangenverstrengeling, vermijden ongewenste belangenverstrengeling en gaan op een transparante en zorgvuldige wijze om met het voorkomen van tegenstrijdige belangen. Zij onderschrijven het integriteitsbeleid en de bijbehorende gedragscodes van de Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg.

De integriteitsverklaring kan worden opgevraagd ter inzage. Alle bestuursleden hebben hun relevante nevenfuncties opgegeven en aangegeven dat zij onderling geen van allen familie van elkaar zijn of vergelijkbare relaties onderhouden en ook geen bestuurs- of toezichtfunctie vervullen of in dienst zijn bij een organisatie die statutair of financieel aan de Natuur en Milieufederatie Limburg verbonden is. Voor de huidige samenstelling van het bestuur wordt verwezen naar het bijgevoegde rooster van aftreden.

Toezicht houden, besturen en uitvoeren

In de statuten, het bestuursreglement en het directiestatuut van de Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg is geregeld hoe de functies van toezichthouden, besturen en uitvoeren worden onderscheiden. Het Algemeen Bestuur (AB) vervult de taak van toezichthouden. Het AB vergadert minimaal drie keer per jaar over alle relevante financiële zaken en beleidszaken. Het AB besluit over alle meerjarenbeleidplannen en werkplannen.

Het AB keurt ook de begroting en de jaarrekening goed. Het AB stelt de directeur aan en kiest en benoemt de voorzitter van het bestuur. Bij vacatures in het AB wordt gezocht naar mensen uit verschillende deelgebieden en organisaties op het gebied van natuur en milieu met relevante vaardigheden en competenties. Bij het evalueren van het functioneren van het AB wordt onder meer nagegaan of de samenstelling goed is en of de stem van de achterban voldoende gehoord wordt.

De taak van het besturen is in handen van de directeur en het Dagelijks Bestuur (DB). Het DB vergadert minimaal vijf keer per jaar en bereidt de jaarstukken voor het AB voor. De voorzitter voert beoordelingsgesprekken met de directeur op basis van in functioneringsgesprekken overeengekomen resultaatverwachtingen. Het DB bespreekt eens per jaar haar eigen functioneren. Onderwerpen van gesprek zijn onder meer de strategie en risico's in en om de organisatie, de beschikbare competenties en de ondersteuning van de directie. De uitvoering van het beleid is in handen van de directie.

Optimaliseren effectiviteit en efficiency van de besteding van de middelen

Het moge duidelijk zijn dat de directe maatschappelijke effecten van activiteiten gericht op beleidsbeïnvloeding van de Natuur en Milieufederatie Limburg moeilijk voorspelbaar en/of meetbaar zijn. Toch wil de Natuur en Milieufederatie Limburg zoveel mogelijk invulling geven aan een resultaatgerichte beschrijving van de prestaties. In een Meerjarenbeleidsplan worden de doelen voor de komende vijf jaar geformuleerd, die daarna uitgangspunt zijn voor de jaarlijks op te stellen werkplannen.

Om als organisatie natuur- en milieusuccessen te kunnen bereiken, worden in het werkplan per project afrekenbare (deel)doelen SMART geformuleerd. Om dit goed te kunnen uitvoeren zijn per project de stakeholder(s) en de opdrachtgever(s) in beeld gebracht. Het uiteindelijk al of niet content zijn, wordt naast het behalen van de geformuleerde (deel)doelstellingen ook bepaald door de tevredenheid bij de opdrachtgever(s) en, indien van toepassing, ook bij de stakeholder(s).

Het werkplan kan hierbij niet los worden gezien van het jaarlijkse overzicht van uitgevoerde activiteiten en de tussentijds (elk kwartaal) opgestelde bestuursrapportages. Deze worden vastgesteld door het DB en ter kennisneming gegeven aan het AB.

Omgaan met belanghebbenden

Belanghebbenden (donateurs, belangstellenden, organisaties, leden) kunnen zich aanmelden voor de digitale nieuwsbrief van de Natuur en Milieufederatie Limburg en de federatie volgen via de website en social media. Zo blijven ze op de hoogte van de actuele ontwikkelingen op de werkerreinen van de federatie en van haar activiteiten. De website van de Natuur en Milieufederatie Limburg wordt regelmatig bijgewerkt met actuele informatie.

Gedeputeerde Staten van Limburg (een grote subsidiegever) ontvangt jaarlijks het werkplan, de begroting en de jaarrekening. Tevens zijn met de provincie Limburg afspraken gemaakt over de rol van de Natuur en Milieufederatie Limburg middels een gedragscode. Plannen en afspraken worden besproken tijdens het bestuurlijk overleg met de verantwoordelijke gedeputeerden. Subsidiegevers die projecten financieren worden afhankelijk van afspraken en subsidievoorwaarden door middel van tussentijdse rapportages, eindrapportages en financiële overzichten op de hoogte gehouden. Aangesloten groepen en donateurs van de Natuur en Milieufederatie Limburg ontvangen elk kwartaal het tijdschrift Limburgs Milieu.

De Natuur en Milieufederatie Limburg vervult een coördinerende rol voor de samenwerkende natuur- en milieuorganisaties in de provincie Limburg en ontvangt hiervoor van de terreinbeherende organisaties een jaarlijkse vergoeding. De coördinerende werkzaamheden van de federatie worden met deze organisaties besproken, zowel op directieniveau als in bilateraal overleg. De Natuur en Milieufederatie Limburg heeft een vragen- en klachtenprocedure. In 2019 zijn geen klachten binnengekomen. Diverse vragen over uiteenlopende onderwerpen zijn naar tevredenheid en binnen de gestelde termijnen beantwoord.

Roermond, 25 mei 2020

Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg

Was getekend

Voorzitter

Dhr. R. Guyt

Secretaris

Mevr. M. van Mansfeld

Rooster van aftreden

De bestuursleden van de Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg en Steunstichting Natuur en Milieufederatie Limburg treden volgens de statuten af volgens een door het bestuur opgemaakt rooster van aftreden met in achtneming van een zittingsduur van ten hoogste drie jaar. Bestuursleden worden slechts tweemaal herbenoemd, tenzij het algemeen bestuur besluit tot een extra herbenoeming. Onderstaand het rooster van aftreden bestuur d.d. 1 januari 2020.

Naam	Functie	Regio	Benoemd	Herbenoeming	Termijn eindigt
Dhr. R.J.M. Guyt	Voorzitter	Westelijke mijnstreek	14-1-2019	2022	2028
Mw. Drs. M.J.Ph.A Clerx	Vice- voorzitter	Westelijke mijnstreek	9-5-2011	-	2021
Dhr. H.H.H.M. Nelissen	Penning- meester	Midden	27-05-2019	2022	2028
Mw. Drs. M.J.M. van Mansfeld	Secretaris	Noord	17-9-2018	2021	2027
Dhr. Drs. Ph. Bossenbroek	Lid AB	Midden	2-10-2017	2020	2027
Mw. E.A.U. Heymans	Lid AB	Westelijke mijnstreek	23-9-2019	2022	2028
Dhr. P.C.M. Freij	Lid AB	Noord	9-5-2011	-	2020
Dhr. ing. H. Offermans	Lid AB	Parkstad	24-9-2018	2021	2027
Dhr. A.M.J. Vollenberg	Lid AB	Noord	12-5-2014	2020	2023
Dhr. drs. R.G.M. Walenbergh	Lid AB	Heuvelland	20-4-2016	2019	2025

SAMENGEVOEGDE JAARREKENING

VOLGENS HET CBF-KEURMERK

EN STEUNSTICHTING NATUUR EN MILIEUFEDERTIE LIMBURG TE SITTARD

van het resultaat)

P A S S I E F 31-12-2019 31-12-2018

RESERVES EN FONDSSEN

Stichtingskapitaal	€ 45	€ 45
Algemene reserve	€ 245.396	€ 244.647
Bestemmingsreserve financiering activa	€ 5.590	€ 8.276
Bestemmingreserve Actiefonds Milieufederatie Limburg	€ 40.494	€ 46.035
Bestemmingsreserve groot onderhoud gebouwen	€ 4.303	€ 3.303
Exploitatiereserve Provincie	€ 25.969	€ - 5.734
Exploitatiereserve Overige	€ 52.594	€ 25.340

€ 374.391 € 321.912

VOORZIENINGEN

Overige voorzieningen	€ 5.206	€ 4.540
-----------------------	---------	---------

KORTLOPENDE SCHULDEN

Crediteuren	€ 28.731	€ 28.284
Belastingen en premies sociale verzekeringen	€ 20.472	€ 15.679
Overige schulden en overlopende passiva	€ 87.535	€ 143.770

€ 136.738 € 187.733

€ 516.335 € 498.828

SAMENGEVOEGDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2019 VOLGENS HET CBF-KEURMERK

	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Baten:			
- Baten van particulieren	€ 1.995	€ 1.300	€ 2.620
- Baten van Bedrijven	€ -	€ -	€ -
- Baten van loterijorganisatie	€ -	€ -	€ -
- Baten van subsidies van overheden	€ 460.158	€ 477.369	€ 400.049
- Baten van verbonden organisatie zonder winststreven	€ 178.779	€ 130.700	€ 142.142
- Baten van andere organisatie zonder winststreven	<u>€ 92.532</u>	<u>€ 59.349</u>	<u>€ 115.036</u>
Som van de geworven baten	€ 733.424	€ 668.718	€ 659.847
- Baten als tegenpresentatie voor levering van producenten en/of diensten	€ -	€ -	€ -
- Baten van Bedrijven	<u>€ -</u>	<u>€ -</u>	<u>€ -</u>
Som der baten	<u>€ 733.424</u>	<u>€ 668.718</u>	<u>€ 659.847</u>
Lasten:			
Besteed aan doelstellingen			
- Doelstelling Ruimtelijke Ordening en Natuur	€ 181.665	€ 220.579	€ 195.597
- Doelstelling Milieu	€ 139.928	€ 114.808	€ 89.468
- Doelstelling Energie en klimaat	€ 134.560	€ 130.058	€ 143.282
- Doelstelling Communicatie	€ 121.281	€ 108.456	€ 120.933
- Doelstelling Doelgroepen	€ 103.524	€ 94.817	€ 106.962
- Doelstelling Organisatie	<u>€ -</u>	<u>€ -</u>	<u>€ -</u>
	€ 680.958	€ 668.718	€ 656.242
Werving kosten:			
- Kosten beheer en administratie	<u>€ -</u>	<u>€ -</u>	<u>€ -</u>
Som van de lasten	€ 680.958	€ 668.718	€ 656.242
Saldo voor financiële baten en lasten:			
- Saldo voor financiële baten en lasten	<u>€ 13</u>	<u>€ -</u>	<u>€ 2.816</u>
Som baten en lasten	<u>€ 52.479</u>	<u>€ -</u>	<u>€ 6.421</u>
Resultaatbestemming:			
Het resultaat is als volgt bestemd:			
Toevoeging/onttrekking aan:			
- Bestemmingsreserve actiefonds	€ -/- 5.541		€ -/- 5.000
- Reserve financiering activa	€ -/- 2.686		€ -/- 5.441
- Reserve groot onderhoud	€ 1.000		€ 1.000
- Overige reserves	<u>€ 59.712</u>		<u>€ 15.862</u>
	<u>€ 52.479</u>		<u>€ 6.421</u>

De provinciale milieufederaties hanteren voor het inzichtelijk maken van deze kosten een uniforme systematiek die gebaseerd is op de aanbeveling Toepassing van Richtlijn 650 voor Kosten Beheer en Administratie van de Vereniging Fondsenwervende Instellingen (VFI). De kosten voor beheer en administratie worden inzichtelijk gemaakt in de bijlage Toelichting lastenverdeling, maar worden in de staat van baten en lasten volledig toegerekend aan de doelstellingen. De baten uit eigen fondsenwerving hebben betrekking op contributies. Baten van particulieren bestaan uit jaarlijkse donaties en bijdrages aan workshops.

SAMENGEVOEGDE EXPLOITATIEREKENING OVER 2019

STICHTING NATUUR EN MILIEUFEDERATIE LIMBURG TE MAASTRICHT EN STEUNSTICHTING
NATUUR EN MILIEUFEDERATIE LIMBURG TE SITTARD

	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Provincie Limburg Exploitatiesubsidie	€ 394.390	€ 454.719	€ 386.241
Provincie Limburg Projecten	€ 65.768	€ 21.450	€ 13.808
Stichting De Natuur en Milieufederaties Versterkingsgelden	€ 118.000	€ 118.000	€ 118.160
Stichting De Natuur en Milieufederaties Projecten	€ 45.980	€ 500	€ 2.240
Derden projecten	€ 102.331	€ 68.249	€ 131.778
Lidmaatschap en abonnement	€ 6.955	€ 5.800	€ 7.620
SUBSIDIES/ BIJDRAGEN	€ 733.424	€ 668.718	€ 659.847
Projectkosten	€ 111.853	€ 85.038	€ 72.312
Lonen en salarissen	€ 336.098	€ 350.349	€ 328.057
Sociale lasten/pensioenlasten	€ 106.250	€ 115.613	€ 124.237
Overige personeelskosten	€ 42.906	€ 21.609	€ 31.657
Afschrijvingen	€ 3.946	€ 4.329	€ 5.713
Huisvestingskosten	€ 31.998	€ 33.864	€ 37.480
Bureau- en organisatiekosten	€ 42.771	€ 50.537	€ 49.911
Algemene kosten	€ 5.196	€ 7.379	€ 6.875
Diverse baten en lasten	€ -	€ -	€ -
	€ 680.958	€ 668.718	€ 656.242
Financiële baten	€ 890	€ -	€ 3.578
Financiële lasten	€ -/- 877	€ -	€ -/- 762
EXPLOITATIERESULTAAT VOOR BESTEMMINGEN	€ 52.479	€ -	€ 6.421
Resultaatbestemming			
Het resultaat is als volgt bestemd:			
Toevoeging/onttrekking aan:			
- Bestemmingsreserve actiefonds	€ -/- 5.541		€ -/- 5.000
- Reserve financiering activa	€ -/- 2.686		€ -/- 5.441
- Reserve groot onderhoud	€ 1.000		€ 1.000
- Overige reserves	€ 59.712		€ 15.862
	€ 52.479		€ 6.421

SAMENGEVOEGD KASSTROOM OVERZICHT 2019

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

	2019	2018
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat	€ 52.479	€ 6.421
Aanpassing voor:		
Afschrijvingen	€ 3.946	€ 5.713
Veranderingen in het werkkapitaal:		
Mutatie vorderingen	€ 56.629	€ -/- 82.553
Mutatie voorzieningen	€ 666	€ -/- 56.842
Mutatie kortlopende schulden	<u>€ -/- 50.997</u>	<u>€ 65.778</u>
	€ 62.743	€ -/- 61.483
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings materiële vaste activa	€ 1.260	€ 272
Desinvesteringen materiële vaste activa	€ -	€ -
Mutaties langlopende vorderingen	<u>€ -</u>	<u>€ -</u>
	€ 1.260	€ 272
Mutaties liquide middelen	<u>€ 64.003</u>	<u>€ -/- 61.755</u>
Samenstelling geldmiddelen		
Geldmiddelen per 1 januari	€ 369.952	€ 431.717
Mutatie liquide middelen	<u>€ 64.003</u>	<u>€ -/- 61.755</u>
Geldmiddelen per 31 december	<u>€ 433.955</u>	<u>€ 369.952</u>

ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR DE JAARREKENING

Activiteiten

De activiteiten van de Stichting Natuur en Milieufederaties Limburg bestaat uit:

- Het beïnvloeden van provinciaal, regionaal of lokaal beleid op het gebied van natuur, landschap, duurzaamheid en milieu in Limburg;
- Het coördineren, zorgen voor onderling afstemmen en faciliteren van alle organisaties (circa 100) die zich op lokaal niveau bezighouden met natuur, milieu, duurzaamheid en landschap in Limburg;
- Eerste aanspreekpunt voor inwoners, overheden en instellingen, die geconfronteerd worden met situaties waar natuur, landschap of milieu in het geding is.
- Het stimuleren van duurzaam beleid bij overheid, bedrijven en instellingen

De activiteiten van de Steunstichting Natuur en Milieufederaties Limburg bestaat uit:

- Het beheren van de fonds.;

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de richtlijnen voor de jaarverslaggeving 650. In de samengevoegde jaarrekening worden opgenomen de financiële gegevens van de Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg en Steunstichting Natuur en Milieufederatie Limburg. Er is samengevoegd volgens de integrale methode. Onderlinge transacties tussen beide stichtingen worden geëlimineerd in de samengevoegde jaarrekening.

Inschrijving kamer van koophandel

Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg te Maastricht is ingeschreven bij de kamer van koophandel onder nummer 41076356 en is feitelijk gevestigd op Kapellerpoort 1, 6041 HZ Roermond.

Steunstichting Natuur en Milieufederatie Limburg te Maastricht is ingeschreven bij de kamer van koophandel onder nummer 804774316 en is feitelijk gevestigd op Kapellerpoort 1, 6041 HZ Roermond.

Continuïteit

Deze samengevoegde jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Het boekjaar 2019 is afgesloten met een winst van € 52.479.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA EN RESULTAATBEPALING

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van de gecumuleerde afschrijvingen. De afschrijvingen zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur en worden lineair berekend.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas en banktegoeden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van de stichting

Voorzieningen

Uitgestelde beloningen

De voorzieningen worden tegen contante waarde opgenomen van uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de betreffende verplichtingen af te wikkelen.

Overige voorzieningen

De overige voorzieningen zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal gelijk aan de nominale waarde.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Baten

De fondsenwervende organisatie kan een subsidie verkrijgen waaraan een terugbetalingsverplichting is verbonden bij het niet besteden van de subsidie overeenkomstig de subsidievoorwaarden. In dat geval verantwoord de fondsenwervende organisatie pas een bate bij het aangaan van een verplichting tot besteding overeenkomstig de subsidievoorwaarden. Indien de fondsenwervende organisatie een subsidie verkrijgt zonder terugbetalingsverplichting, verwerkt de organisatie een bate in het jaar van toekenning.

Als opbrengsten zijn verantwoord, de subsidies van de Provincie Limburg en Stichting De Provinciale Milieufederaties en bijdragen van derden.

Baten die betrekking hebben op een specifieke periode worden aan deze periode toegekend. De overige baten worden als gerealiseerd beschouwd zodra de bijhorende diensten zijn verricht.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op de materiële vaste activa worden berekend door middel van vaste percentages van de verkrijgingsprijzen op basis van de verwachte economische levensduur. Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen op materiële vaste activa.

Som der financiële baten en lasten

De rentebaten en -lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende renteopbrengsten en -lasten van uitgegeven en ontvangen leningen.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen.

Rentelasten en rentebaten worden opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

TOELICHTING OP DE SAMENGEVOEGDE BALANS

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa

Inventaris

Stand per 1 januari 2019 :

Aanschaffingswaarde

€ 92.290

Cumulatieve afschrijvingen

€ 84.014

Boekwaarden

€ 8.276

Mutaties:

Investerings

€ 1.260

Afschrijvingen materiële vaste activa

€ 3.946

Saldo

€ -/- 2.686

Stand per 31 december 2018:

Aanschaffingswaarde

€ 93.550

Cumulatieve afschrijvingen

€ 87.960

Boekwaarden

€ 5.590

Afschrijvingspercentages

20-33,3%

De materiële vaste activa wordt aangehouden als zijnde benodigd voor de bedrijfsvoering.

VLOTTENDE ACTIVA

31-12-2019

31-12-2018

Vorderingen

Debiteuren

€ 43.946

€ 76.469

Voorziening dubieuze debiteren

€ -/- 3.707

€ -/- 4.645

€ 40.239

€ 71.824

Overige Vorderingen en overlopende activa

Rente- en bankkosten

€ 10

€ 3.578

Vooruitbetaalde kosten

€ 13.073

€ 10.964

Nog te ontvangen bedragen

€ 15.382

€ 42.246

Pensioenen

€ 5.841

€ 5.090

Waarborg huur Office Hotel Nero

€ 2.245

€ 2.245

€ 36.551

€ 64.123

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
Liquide middelen		
ABN-AMRO Bank 57.62.22.887	€ -/- 28	€ 1.421
ABN-AMRO Bank 49.68.44.482	€ 11	€ 11
ABN-AMRO Bank 45.55.79.067	€ -	€ 290
ABN-AMRO kapitaalmarkt-indexrekening (791)	€ 238.375	€ 233.928
ABN-AMRO rekening-courant (451)	€ 14.191	€ 14.332
Triodos Bank 21.23.36.207	€ 181.402	€ 119.941
Kas	€ 4	€ 39
	<u>€ 433.955</u>	<u>€ 369.962</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de Stichting en zijn benodigd voor de bedrijfsvoering en voor de realisatie van de doelstellingen voor zover de liquide middelen betrekking hebben op de bestemmingsreserve actiefonds Milieufederatie Limburg aan de Exploitatiereserve provincie.

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
<u>RESERVES EN FONDSEN</u>		
Stichtingskapitaal	€ 45	€ 45
Algemene reserve	€ 245.396	€ 244.647
Bestemmingsreserve financiering activa	€ 5.590	€ 8.276
Bestemmingsreserve Actiefonds Milieufederatie Limburg	€ 40.494	€ 46.035
Bestemmingsreserve Groot onderhoud gebouwen	€ 4.303	€ 3.303
Exploitatiereserve Provincie	€ 25.969	€ -/- 5.734
Exploitatiereserve overige	€ 52.594	€ 25.340
	<u>€ 374.391</u>	<u>€ 321.912</u>
De mutaties in de reserves kunnen als volgt worden toegelicht:		
<u>Algemene reserve</u>		
Stand per 1 januari.	€ 244.647	€ 264.691
Onttrekking / toevoeging boekjaar	€ 749	€ -/-20.044
Stand per 31 december	<u>€ 245.396</u>	<u>€ 244.647</u>
<u>Bestemmingsreserve financiering activa</u>		
Stand per 1 januari	€ 8.276	€ 13.717
Onttrekking / toevoeging boekjaar	€ -/- 2.666	€ -/- 5.441
Stand per 31 december	<u>€ 5.590</u>	<u>€ 8.276</u>

De reserve financiering activa is gevormd op voorschrift van de RJ650 (Raad voor de Jaarverslaglegging) en het rapport Accon dat in opdracht van de Natuur en Milieufederaties is opgesteld.

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
<u><i>Bestemmingsreserve Actiefonds Milieufederatie Limburg</i></u>		
Stand per 1 januari	€ 46.035	€ 51.035
Onttrekking	€ -/- 5.541	€ -/- 5.000
Toevoeging	€ -	€ -
Stand per 31 december	<u>€ 40.494</u>	<u>€ 46.035</u>

Deze reserve wordt aangehouden ter financiering van een gedeelte van de juridische kosten van een aantal aangewezen organisaties die middels deze procedure bijdragen aan de doelstelling van de stichting. De bestemmingsreserve is vastgesteld door het bestuur.

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
<u><i>Bestemmingsreserve Groot onderhoud gebouwen</i></u>		
Stand per 1 januari	€ 3.303	€ 2.303
Toevoeging uit resultaatbestemming	€ 1.000	€ 1.000
Onttrekking i.v.m. groot onderhoud	€ -	€ -
Stand per 31 december	<u>€ 4.303</u>	<u>€ 3.303</u>

Betreft een reserve die wordt aangehouden voor (groot)onderhoud aan het bedrijfspand en is vastgesteld door het bestuur.

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
<u><i>Exploitatiereserve Provincie</i></u>		
Stand per 1 januari	€ -/- 5.734	€ -/- 12.758
Aandeel in het resultaat	<u>€ 31.703</u>	<u>€ 7.024</u>
Stand per 31 december	<u>€ 25.969</u>	<u>€ -/- 5.734</u>

Exploitatiereserve Provincie moet worden beschouwd als algemene reserve die functioneert als buffer om onverwachte "provinciale" tegenvallers op te kunnen vangen.

Volgens de provinciale Beleidsregels mag de hoogte van deze reserve maximaal 15% van de exploitatiesubsidie bedragen. De exploitatiesubsidie van 2019 bedraagt € 394.390. (2018 is dit € 386.241) De exploitatiereserve provincie mag in 2019 maximaal € 59.158 bedragen. (2017: € 57.936)

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
<u><i>Exploitatiereserve overige</i></u>		
Stand per 1 januari	€ 25.340	€ -/- 3.542
Aandeel in het resultaat	<u>€ 27.254</u>	<u>€ 28.882</u>
Stand per 31 december	<u>€ 52.594</u>	<u>€ 25.340</u>

Exploitatiereserve overige moet worden beschouwd als algemene reserve die functioneert als buffer om onverwachte "overige" tegenvallers op te kunnen vangen.

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
<u>Aansluitoverzicht</u>		
Vermogen cf. samengevoegde jaarrekening Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg en Steunstichting Natuur en Milieufederatie Limburg	€ 374.391	€ 321.912
Vermogen cf. enkelvoudige jaarrekening Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg	€ 121.815	€ 70.085
	<u>€ 252.576</u>	<u>€ 251.827</u>

Verschil tussen het vermogen in de samengevoegde jaarrekening en het vermogen in de enkelvoudige jaarrekening betreft het enkelvoudige vermogen van de Steunstichting Natuur en Milieufederatie Limburg.

VOORZIENINGEN

Overige voorzieningen

Hieronder volgt een specificatie van de onder de voorzieningen opgenomen post overige voorzieningen:

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
<u>Voorziening uitgestelde beloningen</u>		
Voorziening uitgestelde beloningen		
Stand per 1 januari	€ 4.540	€ 2.455
Dotatie	€ 666	€ 2.085
Stand per 31 december	<u>€ 5.206</u>	<u>€ 4.540</u>

Deze voorziening is opgenomen ter dekking van de jubileum uitkeringen ten behoeve van het personeel. De voorziening is berekend op basis van de best mogelijke schatting en wordt contant gemaakt tegen 6%. Bij het bepalen van de "beste schatting" wordt rekening gehouden met de hoogte van de verwachte jubileumuitkering alsmede de verwachte kans dat een werknemen aanspraak maakt op de jubileumuitkering (blijfkans).

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
<u>KORTLOPENDE SCHULDEN</u>		
Crediteuren	<u>€ 28.731</u>	<u>€ 28.284</u>

Belastingen en premies sociale verzekeringen

Omzetbelasting	€ 1.194	€ 5.006
Loonheffing	€ 19.278	€ 10.673
	<u>€ 20.472</u>	<u>€ 15.679</u>

Overige schulden en overlopende passiva

Overloop Subsidies, baten en fondsen	€ 30.836	€ 80.870
Reservering verlofurenvergoeding	€ 16.521	€ 28.001
Reservering vakantiegeld	€ 13.887	€ 15.534
Accountantskosten	€ 16.619	€ 14.520
Nog te betalen kosten	€ 9.672	€ 4.847
	<u>€ 87.535</u>	<u>€ 143.772</u>

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN ACTIVA EN VERPLICHTINGEN

Huurverplichtingen

Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg huurt via Stichting Het Groenhuis haar kantoorpand. De huurovereenkomst heeft een bepaalde looptijd. Het huurcontract heeft een looptijd van 1 augustus 2019 tot en met 31 juli 2020. Vervolgens geldt een verlenging voor een periode van drie jaar.

De huurverplichting voor Stichting Het Groenhuis bedraagt voor 2019 ca. Eur. 68.000. Hiervan komt ca. Eur. 27.000 (ca. 40%) ten laste van Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg.

De huurverplichting voor Stichting Het Groenhuis bedraagt voor 2020 ca. Eur. 73.000. Hiervan komt ca. Eur. 31.000 (ca. 42%) ten laste van Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg.

Overige verplichtingen

Met de Stichting Het GroenHuis te Roermond zijn afspraken gemaakt dat de gezamenlijke kosten, zoals kantinebenodigheden, porti, e.d. verdeeld worden onder de huurders van het pand. De totale verwachte bijdrage van Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg voor 2020 bedraagt: € 4.008.

Operational Lease kopieerapparaat

De Stichting heeft een huurovereenkomst gesloten met betrekking tot de huur van kantoorapparatuur. De huur is ingegaan op 22 oktober 2015 voor een periode van 60 maanden. Per 1 november 2018 is het contract verlengd voor 60 maanden.

De huurverplichting kan als volgt worden gespecificeerd:

- Korter dan een jaar Eur. 4.546
- Langer dan een jaar maar korter dan vijf jaar Eur. 172.879
- Langer dan vijf jaar Eur. 0

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

COVID-19

Het COVID-19 (Corona) virus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019. Voor 2020 en verder zal naar verwachting de Corona-crisis wel effect hebben op beleidsterreinen waar de federatie actief op is. Dat maakt dat de verwachting is dat de bijdragen zoals we die nu jaarlijks ontvangen minimaal gehandhaafd zullen blijven. Omdat het natuurlijk wel zo is dat de daadwerkelijke impact van de verwachte economische crisis volgend op de Corona-crisis nu niet te overzien is monitoren we periodiek onze risico's en die van onze partners. De liquiditeit en reserves van onze organisatie zijn dusdanig dat mocht het perspectief bijgesteld moeten worden we op een verantwoorde wijze daarop in kunnen spelen. Zo nodig zullen we vervolgens maatregelen nemen om onze taken gedurende deze crises zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

De subsidie van de provincie Limburg en bijdrage van de postcodeloterij voor 2020 zijn toegezegd (bedrag van de postcodeloterij is reeds ontvangen), daarmee zijn 80% van de opbrengsten in 2020 gegarandeerd.

TOELICHTING OP DE SAMENGEVOEGDE EXPLOITATIEREKENING

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
<u>NETTO-OMZET</u>		
Provincie Limburg Exploitatiesubsidie	€ 394.390	€ 386.241
Provincie Limburg Projecten	€ 65.768	€ 13.808
Stichting De Natuur en Milieufederaties Versterkingsgelden	€ 118.000	€ 118.160
Stichting De Natuur en Milieufederaties Projecten	€ 45.980	€ 2.240
Derden Projecten	€ 102.331	€ 131.778
Lidmaatschap en abonnement	€ 6.955	€ 7.620
	<u>€ 733.424</u>	<u>€ 659.847</u>

De totale baten zijn voor 2019 begroot op € 668.718.

PROJECTKOSTEN

Projectkosten Ruimteordening en natuur	€ 5.324	€ 3.734
Projectkosten Milieu	€ 35.393	€ 14.392
Projectkosten energie en klimaat	€ 22.677	€ 9.811
Projectkosten Communicatie	€ 25.092	€ 29.175
Projectkosten doelgroepen	€ 23.367	€ 15.200
	<u>€ 111.853</u>	<u>€ 72.312</u>

De totale projectkosten zijn voor 2019 begroot op € 85.038

PERSONEELSKOSTEN

Lonen en salarissen	€ 336.098	€ 328.057
Sociale lasten en pensioenen	€ 106.250	€ 124.237
	<u>€ 442.348</u>	<u>€ 452.294</u>

Lonen en salarissen

Brutolonen en –salarissen	€ 321.821	€ 366.596
Ontvangen ziekengelduitkering	€ -	€ -/- 11.321
Mutatie voorziening langdurige zieke werknemers	€ -	€ -/- 58.927
Mutatie reservering vakantiegeld	€ 25.756	€ 27.175
Mutatie reservering verlofuren	€ -/- 11.479	€ 4.534
	<u>€ 336.098</u>	<u>€ 328.057</u>

De totale lonen en salarissen zijn voor 2019 begroot op € 350.349

Gemiddeld aantal werknemers

Gedurende het jaar 2019 waren 5,7 werknemers in dienst op basis van een volledig dienstverband.
Gedurende het jaar 2018 waren 6,6 werknemers in dienst op basis van een volledig dienstverband.

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
Sociale lasten		
Werkgeversdeel sociale lasten	€ 55.953	€ 62.198
Ziekengeldverzekering	€ 14.462	€ 15.737
Pensioenpremie personeel	€ 35.835	€ 33.801
Loonheffing voorgaande jaren	€ -	€ 12.501
	<u>€ 106.250</u>	<u>€ 124.237</u>

De totale sociale lasten zijn voor 2019 begroot op € 115.613

Pensioenen

De pensioenen van Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg zijn ondergebracht bij PGM. Er is sprake van een (voorwaardelijk geïndexeerde) middelloonregeling. Per 31 december 2019 bedraagt de dekkingsgraad van het pensioenfonds 99,2%. De Stichting is niet aansprakelijk voor een eventueel te kort anders dan toekomstige hogere premies.

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
<u>AFSCHRIJVINGEN</u>		
Afschrijvingen materiële vaste activa		
Inventaris	<u>€ 3.946</u>	<u>€ 5.713</u>

De totale afschrijvingen zijn voor 2019 begroot op € 4.329.

OVERIGE BEDRIJFSKOSTEN

Overige personeelskosten	€ 42.906	€ 31.657
Huisvestingskosten	€ 31.998	€ 37.480
Bureau- en organisatiekosten	€ 42.711	€ 49.911
Algemene kosten	<u>€ 5.196</u>	<u>€ 6.875</u>
	<u>€ 122.811</u>	<u>€ 125.923</u>
Overige personeelskosten		
Vaste kostenvergoedingen personeel	€ 7.907	€ 5.847
Diensten door derden	€ -/ 122	€ -
Kantinekosten	€ 628	€ 119
Secretariaat, receptie GroenHuis	€ 3.738	€ 9.062
Werkkostenregeling	€ 4.040	€ 3.480
Overige personeelskosten	<u>€ 26.715</u>	<u>€ 13.149</u>
	<u>€ 42.906</u>	<u>€ 31.657</u>

De totale overige personeelskosten zijn in 2019 begroot op € 21.609.

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
Huisvestigingskosten		
Huur onroerend goed	€ 16.254	€ 16.354
Onderhoud gebouwen	€ -	€ 1.423
Onroerende zaakbelasting	€ -	€ 334
Gas, water en elektra	€ 5.258	€ 5.025
Schoonmaakkosten	€ 760	€ 2.765
Assuranties onroerend goed	€ 621	€ 100
Klein inventaris	€ 3.594	€ -
Parkeren, fietsenstalling en beveiliging	€ 611	€ 1.197
Verhuiskosten	€ -	€ 10.282
Vergaderruimte	€ 4.900	€ -
	<u>€ 31.998</u>	<u>€ 37.480</u>

De totale huisvestigingskosten zijn in 2019 begroot op € 33.864.

Bureau- en organisatiekosten

Kantoorbenodigdheden	€ 698	€ 779
Porti	€ 1.104	€ 1.113
Telefoonkosten	€ 4.561	€ 5.807
Contributies en abonnementen	€ 1.147	€ 2.587
Kosten Salarisadministratie	€ 1.768	€ 2.584
Kosten automatisering	€ 4.775	€ 7.874
Drukwerk	€ 5.001	€ 6.447
Accountantskosten	€ 18.789	€ 15.438
Mutatie voorziening dubieuze debiteuren	€ -/- 920	€ 3.882
Reclame en advertenties kosten	€ -/- 363	€ 100
Overige bureau- en organisatiekosten	€ 6.151	€ 3.300
	<u>€ 42.711</u>	<u>€ 49.911</u>

De totale bureau- en organisatiekosten zijn in 2019 begroot op € 50.537.

Algemene kosten

Bestuurskosten	€ 4.656	€ 3.418
Representatiekosten	€ 540	€ 567
Vergaderkosten	€ -	€ 2.819
Overige algemene kosten	€ -	€ 71
	<u>€ 5.196</u>	<u>€ 6.875</u>

De totale algemene kosten zijn in 2019 begroot op € 7.379.

Bestuurskosten bestaan uit reiskosten die bestuursleden gemaakt hebben in verband met het bijwonen van vergaderingen en kosten die bestuursleden hebben gemaakt in het kader van het bestuurslidmaatschap.

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
<u>SOM DER FINANCIËLE BATEN EN LASTEN</u>		
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	€ 890	€ 3.578
Rentelasten en soortgelijke kosten	€ 877	€ 762
	<u>€ 13</u>	<u>€ 2.816</u>
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten		
Rentebaten	<u>€ 890</u>	<u>€ 3.578</u>
Rentelasten en soortgelijke kosten		
Rente- en bankkosten	<u>€ 877</u>	<u>€ 762</u>
<u>Aansluitoverzicht</u>		
Resultaat cf. samengevoegde jaarrekening Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg en Steunstichting Natuur en Milieufederatie Limburg	€ 52.479	€ 6.421
Resultaat cf. enkelvoudige jaarrekening Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg	<u>€ 51.730</u>	<u>€ 26.465</u>
	<u>€ 749</u>	<u>€ -20.044</u>

Vershil tussen het resultaat in de samengevoegde jaarrekening en enkelvoudige jaarrekening betreft het enkelvoudige resultaat van de Steunstichting Natuur en Milieufederatie Limburg.

Maastricht, 25 mei 2020

Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg en Steunstichting Natuur en Milieufederatie Limburg

Was getekend

Voorzitter

R.J.M. Guyt

Secretaris

drs. M.J.M. van Mansfeld

Penningmeester

H.H.H.M. Nelissen

TOELICHTING OP DE SAMENGEVOEGDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2019

Verdeling uitvoeringskosten naar bestemming.

	Doelstelling							Totaal	Begroot	Totaal
	Ruimtelijke Ordening en natuur	Milieu	Energie en klimaat	Communi- catie	Doel- groepen	Orga- nisatie	Beheer en administra- tie	2019	2019	2018
Personeelsinzet	22%	13%	14%	12%	10%	0%	29%	100%		
Salariskosten	€ 73.942	€ 43.693	€ 47.054	€ 40.332	€ 33.611	€ -	€ 97.466	€ 336.098	€ 350.349	€ 328.047
Sociale lasten en pensioenen	€ 23.375	€ 13.813	€ 14.875	€ 12.750	€ 10.624	€ -	€ 30.813	€ 106.250	€ 115.613	€ 124.237
Overige personeelskosten	€ 9.439	€ 5.578	€ 6.007	€ 5.149	€ 4.291	€ -	€ 12.442	€ 42.906	€ 21.609	€ 31.657
Afschrijvingen	€ 868	€ 513	€ 552	€ 474	€ 395	€ -	€ 1.144	€ 3.946	€ 4.329	€ 5.713
Huisvestingskosten	€ 7.040	€ 4.160	€ 4.480	€ 3.840	€ 3.200	€ -	€ 9.278	€ 31.998	€ 33.864	€ 37.480
Drukwerk, porti, reis- en verblijfkosten	€ 2.696	€ 1.593	€ 1.716	€ 1.471	€ 1.226	€ -	€ 3.554	€ 12.256	€ 9.894	€ 10.860
Automatiseringskosten	€ 1.051	€ 621	€ 669	€ 573	€ 478	€ -	€ 1.383	€ 4.775	€ 9.000	€ 7.874
Kantoorkosten	€ 1.100	€ 650	€ 700	€ 600	€ 501	€ -	€ 1.450	€ 5.001	€ 870	€ -
Accountants-administratiekosten	€ 4.523	€ 2.672	€ 2.878	€ 2.467	€ 2.056	€ -	€ 5.961	€ 20.557	€ 12.972	€ 18.022
Overige bureaunkosten	€ 27	€ 16	€ 17	€ 15	€ 11	€ -	€ 36	€ 122	€ 17.801	€ 13.155
Algemene kosten	€ 1.143	€ 675	€ 727	€ 624	€ 520	€ -	€ 1.507	€ 5.196	€ 7.379	€ 6.809
Diverse baten en lasten	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Financiële lasten	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Dotatie aan reserves	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal uitvoeringskosten	€ 125.204	€ 73.984	€ 79.675	€ 68.295	€ 56.913	€ -	€ 165.034	€ 569.105	€ 583.680	€ 583.854
	31%	18%	20%	17%	14%	0%				
Verdeling Beheer en Administratie	€ 51.137	€ 30.217	€ 35.542	€ 27.894	€ 23.244	€ -	-/- € 165.034			
Projectkosten	€ 5.324	€ 35.727	€ 22.343	€ 25.092	€ 23.367	€ -	€ -	€ 111.853	€ 85.038	€ 72.246
Totale kosten	€ 181.665	€ 139.928	€ 134.560	€ 121.281	€ 103.524	€ -	€ -	€ 680.958	€ 668.718	€ 656.100

De bovengenoemde toerekening percentages zijn bepaald aan de hand van de aanwezige urenregistratie.

TOELICHTING OP DE SAMENGEVOEGDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2019

Verdeling directe doelstellingskosten naar bestemming.

Doelstelling		Milieu	Energie en klimaat	Communicatie	Doelgroepen	Organisatie	Totaal 2019	Begroot 2019	Totaal 2018
Ruimtelijke Ordening en natuur									
Euregioraad maaslijn							€ -		€ 61
OP-zuid- comité					€ 295		€ 295		€ 20
Overleg Gedeputeerden					€ 212		€ 212		€ 164
PS en Statencommissies					€ 31		€ 31		€ 22
Provinciale statenverkiezingen					€ 17		€ 17		€ -
PCOL overleg							€ 0		€ 134
DNMF afstemming thema's landbouw, voedsel		€ 207					€ 207		€ 46
DNMF afstemming thema's energie en klimaat			€ 38				€ 38		€ 164
DNMF afstemming thema's ruimte, natuur	€ 95						€ 95		€ -
PoHo Thema's ruimte en natuur	€ 73						€ 73		€ 61
Natuurbeschermingsoverleg	€ 92						€ 92		€ 21
Omgevingswet							€ -		€ 21
A76 - gebiedsontwikkeling							€ -		€ 9
N280-west							€ -		€ 43
Parkstad Buitenring							€ -		€ 31
N266 Randweg Nederweert	€ 29						€ 29		€ -
Bestuurlijk afstemming	€ 16						€ 16		€ -
Luchthaven	€ 54						€ 54		€ 100
Luchtvaartnota en luchtkwaliteit	€ 30						€ 30		€ -
Lokale Planologie Maasduinen	€ 119						€ 119	€ 571	€ 518
Lokale Planologie Mergelland	€ 182						€ 182	€ 571	€ 698
Lokale Planologie Nederweert	€ 174						€ 174	€ 571	€ 188
Lokale Planologie Parkstad	€ 72						€ 72	€ 571	€ 349
Lokale Planologie Westelijke Mijnstreek	€ 60						€ 60	€ 571	€ 82
Lokale Planologie Peel en Maas	€ 126						€ 126	€ 571	€ 97

	Doelstelling								
	Ruimtelijke Ordering en natuur	Milieu	Energie en klimaat	Communicatie	Doelgroepen	Organisatie	Totaal 2019	Begroot 2019	Totaal 2018
Lokale Planologie Maas Swalm Nette	€ 29						€ 29	€ 571	€ -
Provinciale r.o. visies	€ 50						€ 50		€ 25
Regionale RO visie							€ -		€ 26
Nationale r.o. visies	€ 20						€ 20		€ 57
Ammoniak en Natuur PAS en Project		€ 260					€ 260	€ 3.500	€ -
Veehouderij en geurhinder		€ 137					€ 137		€ 111
Landbouwvisie NMFL		€ 36					€ 36		€ 60
Dubbel Duurzaam 2.0			€ 13				€ 13		€ 32
Opleiding energicoaches wonen Limburg BTW							€ -		€ 1.849
aanvulling rapportage vve							€ -		€ 1.600
Opleiding energicoaches Maastricht, Gulp							€ -	€ 500	€ 28
Opleiding energicoaches energie coöperatie							€ -		€ 2.673
Opleiding energicoaches verduurzaming parkstad			€ 12				€ 12		€ 68
intervisie			€ 1.400				€ 1.400		€ -
Opleiding coaches			€ 2.675				€ 2.675		€ -
Voorlichtingsdag Woonwenz			€ 430				€ 430		€ -
Alliantie Noord en Midden Limburg							€ -	€ 500	€ 176
Stimulering nieuwe energiecoöperaties			€ 1.986				€ 1.986		€ 36
Stimulering Nieuwe energiecoöperaties (SELL)			€ 293				€ 293		€ 1.184
stimulering Nieuwe energie coöperaties Parkstad			€ 425				€ 425	€ 500	€ 712
Mergellandcorporatie		€ 77					€ 77		€ 74

Doelstelling	Ruimtelijke Ordering en natuur	Milieu	Energie en klimaat	Communicatie	Doelgroepen	Organisatie	Totaal 2019	Begroot 2019	Totaal 2018
Mergellandcorporatie ondersteuning algemeen		€ 334					€ 334		€ 143
Nationaal Landschap Zuid-Limburg	€ 208						€ 208		€ 271
Meldpunt nationaal landschap Zuid-Limburg	€ 27						€ 27		€ -
Platform luchtkwaliteit Maastricht		€ 12					€ 12		€ 27
Deltaprogramma Limburgse Maas		€ 242					€ 242		€ 21
Veiligheid									
Big Jump							€ -		€ -
Waterkwantiteit Water in Balans		€ 14.897					€ 14.897		€ 4.054
Actualisatie Nieuw Limburg Peil		€ 13.915					€ 13.915		€ -
Waterbeleid Keur, Vergunningen, Ontheffingen		€ 4.177					€ 4.177		€ 1.513
Energiebeleid (kernenergie, schaliegas etc)			€ 281				€ 281		€ 575
regionale energiestroom			€ 150				€ 150		€ -
Wijkaanpak			€ 5.962				€ 5.962		€ -
Servicepunt Energie Lokaal Limburg			€ 391				€ 391	€ 2.500	€ 410
Aanpak ontwikkeling coöperatief Rescoop							€ -		€ -
Versnelling duurzame energieopwekking parkeerterrein			€ 7.186				€ 7.186	€ 9.438	€ 7.079
Rhedcoop			€ 1.101				€ 1.101	€ 500	€ 254
Regionale materiaalstromen en verwerkingskosten					€ 95		€ 95		€ 50
Natura 2000	€ 21						€ 21		€ 10
Limburgse Land en Tuinbouw Loont		€ 177					€ 177		€ 71
Voedselbossen		€ 25					€ 25		€ 52
Plan boom	€ 13						€ 13		€ -

	Doelstelling									
	Ruimtelijke Ordening en natuur		Milieu	Energie en klimaat	Communicatie	Doelgroepen	Organisatie	Totaal 2019	Begroot 2019	Totaal 2018
Soortenbeleid								€ -		€ 19
Nacht van de Nacht	€ 46							€ 46	€ 500	€ 531
flora en fauna	€ 155							€ 155		€ -
Plattelandontwikkeling (Cie PIO)	€ 4							€ 4		€ 18
Voorzitter adviescommissie POP3						€ 712		€ 712		€ 896
De Natuur en Milieufederaties						€ 377		€ 377		€ 1.261
Landelijke federatie dag						€ 5.705		€ 5.705		€ -
databaseveiliging NMF					€ 73			€ 73		€ -
Milieurechtshulp					€ 1.226			€ 1.226		€ 1.094
Halfjaarlijkse regiovergaderingen					€ 208			€ 208		€ 371
Ontmoetingsdag					€ 6.969			€ 6.969	€ 5.000	€ 4.260
Voorlichting					€ 3			€ 3	€ 500	€ 7
Vraagbaak burgers excl. projecten						€ 36		€ 36		€ 42
Waterschap watergidsen wandelingen		€ 1.231						€ 1.231	€ 2.500	€ 1.060
Ruimtelijk informatie op Locatie	€ 3.629							€ 3.629	€ 100	€ 359
Tijdschrift Limburgs Milieu					€ 22.092			€ 22.092	€ 34.000	€ 27.929
Website, digitale nieuwsbrief en sociale media					€ 2.694			€ 2.694	€ 5.000	€ 847
Migratie nieuwsarchief					€ 230			€ 230	€ 500	€ -
Nieuwe binding						€ 1.234		€ 1.234		€ 41
OziExplorer, Arcview Geo Loket								€ -		€ 392
Actiefonds						€ 5.541		€ 5.541		€ 5.000
Doorberekende kosten						€ 709		€ 709		€ 2.049
Onvoorzien								€ -	€ 15.500	€ -
Totaal doelstellingskosten	€ 5.324	€ 35.727	€ 22.343	€ 25.092	€ 23.367	€ -	€ 111.853	€ 85.038	€ 72.246	

Wegens praktische overwegingen zijn de baten niet verdeeld naar bestemming.

Bezoldiging directie.

Het toezichthoudend orgaan heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het bezoldigingsbeleid wordt periodiek geactualiseerd. Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt de Natuur en Milieufederatie Limburg de Regeling beloning directeuren van goede doelenorganisaties (zie www.goededoelennederland.nl).

De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De weging van de situatie bij De Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg vond plaats door het dagelijks bestuur. Dit leidde tot een zogenaamde BSD-score van 350 punten met een maximaal jaarinkomen van EUR 97.871 (1 FTE/12 mnd.)

Voor 2019 geldt dat het jaarinkomen van de vertrekkende directeur onder de toegestane jaarinkomen valt. Dit geldt ook voor de huidige directeur.

De belaste vergoedingen/bijtellingsen, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn stonden bovendien in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen.

De laatste evaluatie was in 2019. Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning wordt de volgende regeling toegepast: arbeidsvoorwaarden stichting natuur en milieu. Per 31 december is de directeur met pensioen gegaan. 15 oktober 2019 is de nieuwe directeur in dienst getreden.

Functie Algemeen Directeur

Nevenactiviteiten

De vertrekkende directeur is in 2019 voorzitter geweest van de adviescommissie POP3 Limburg. Hiervoor heeft hij een vergoeding gekregen van € 2.627 minus een bedrag van € 556 die hij heeft geschonken aan de Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg.

Dienstverband	Vertrekkende Directeur	Huidige directeur
Aard	Onbepaald	Onbepaald
Uren	40	40
Parttime percentage	100%	100%
Periode	2019	15/10 – 31/12 2019
Bezoldiging (in euro's)		
Jaarinkomen:		
Brutoloon/salaris	€ 79.610,39	€ 14.740,87
Vakantiegeld	€ 9.886,28	€ 0,00
Eindejaarsuitkering	€ 300,00	€ 62,50
Variabel jaarinkomen	€ 850,00	€ 0,00
Totaal jaarinkomen	€ 90.646,67	€ 14.803,37
SV lasten (werkgeversdeel)	€ 10.835,88	€ 2.347,76
Belastbare vergoedingen/bijtellingsen	€ 475,30	€ 0,00
Pensioenlasten (werkgeversdeel)	€ 9.345,24	€ 1.734,08
Overige beloningen op termijn	€ 0,00	€ 0,00
Uitkeringen beëindigen dienstverband	€ 0,00	€ 0,00
Onbelaste vergoedingen	€ 1.027,63	€ 0,00
Totale overige lasten en vergoedingen	€ 21.684,05	€ 4.081,84
Totaal bezoldiging 2019	€ 112.330,72	€ 18.885,21
Totaal bezoldiging 2018	€ 102.998,06	€ 0,00

De grondslag voor de beloning is vastgesteld in de Regeling Arbeidsvoorwaarden Stichting Natuur & Milieu.

OVERIGE GEGEVENS

Aan het bestuur van
Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
Anderlechtstraat 7
Postbus 8710
5605 LS Eindhoven

T: +31 (0)40 250 57 00
F: +31 (0)40 250 57 99

eindhoven@bakertilly.nl
www.bakertilly.nl

KvK: 24425560

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in dit samengevoegd jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de samengevoegde jaarrekening 2019 van Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg te Maastricht en Steunstichting Natuur en Milieufederatie Limburg te Sittard gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit financieel verslag opgenomen samengevoegde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg en Steunstichting Natuur en Milieufederatie Limburg te Sittard per 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties.

De samengevoegde jaarrekening bestaat uit:

1. de samengevoegde balans per 31 december 2019;
2. de samengevoegde staat van baten en lasten over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg en Steunstichting Natuur en Milieufederatie Limburg zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA). Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het samengevoegd jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de samengevoegde jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het financieel verslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de samengevoegde jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag en de overige gegevens in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de samengevoegde jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties.

In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de samengevoegde jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de samengevoegde jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze samengevoegde jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de samengevoegde jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de samengevoegde jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de samengevoegde jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de samengevoegde jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de samengevoegde jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 29 mei 2020

Baker Tilly (Netherlands) N.V.

Was getekend

drs. G.J.P. den Brok RA

Kapellerpoort 1, 6041 HZ Roermond
T (0475) 386 410 | **F** (0475) 386 459
E info@nmflimburg.nl | **I** www.nmflimburg.nl